

T A G A J Á N L Á S O K

1890-ben.

AZ I. OSZTÁLYBA :

Dr. **MUNKÁCSI BERNÁT**-ot *levelező* tagúl ajánlja **Budenz József** rt. Dr. Munkácsi Bernát vogul tanulmány-útja által Regulynknak méltó utódjává emelkedett. A magyar nyelvtudomány most neki köszöni egyik nagyfontosságú rokon nyelvnek az eddiginél jóval alaposabb, terjedelmesebb és behatóbb ismeretét. Pedig nem csekély dolog volt ám, másfél évi utazás alatt, az összes vogulságot bejárván, annak ötféle, különvaló nyelvjárásait vizsgálni s a vogul nyelvnek ezen változataiból, melyek némelyike (pl. a tavdai, kondai) vagy épen nem, vagy alig volt ismerve, bőséges ismeret-anyagot szerezní össze, — és pedig oly anyagot, mely jobbadán tartalmánál fogva is kincs-számba megyen, mint a legérdekesebb népköltészeti hagyomány. Ily eredményt még akkor is nagyra kellene becsülnünk, ha nekünk a vogul-nyelv oly könnyen hozzáférhető és tanulmányozható volna, mint akár a székely vagy göcseji magyar nyelv. Hogy miképen ment végbe dr. Munkácsi nyelvészeti tanulmány-útja, az Akadémia elé terjesztett úti jelentésében olvashatjuk ; hogy milyen lesz a gazdag vogul szöveg-gyűjtemény kiadása, hozzávethetünk az imént a Nyelvtud. Közleményekben megjelent mutatóványokból s azon tanulságos nyelvi és tárgyi magyarázatokból, melyekkel dr. Munkácsi szövegeinek értelmezéséről számot ad. Hogy dr. Munkácsi aránylag rövid idő alatt ennyi sikeres tanulmányt tehetett, csak abból érthető, hogy szerencsés tehetséggel megáldva, már az előtt is sokat tett. Előkészülete a mintegy 12 év óta a magyar és a rokon nyelvek terén folytatott buzgó nyelvészeti tanulmánya volt, melyet számos szakirodalmi dolgozatai fonalán egészen a votják tanulmányútjáig (1885) kísérhetünk. Ez ugyanis, valamennyire könnyebb föladatánál fogva, mintegy előgyakorlatúl szolgált a vogul úthoz. Tudva van, hogy ezen tanulmány-útjának is becses eredménye lett, melynek egy része a «Votják népköltészeti hagyományok» című kötetben (1887) már közzé van téve, míg másik részéül elkészült «Votják szótára» még kéziratban van. Ugyanakkor ő a törökfajú

csuvasokat is meglátogatta s a csuvas dialectusok hangejtéséről biztos ismeretét szerzett, úgy, hogy immár az újabban kiadott csuvas textusokat is alkalmasan használhatjuk. (I. «Csuvas nyelvészeti jegyzetek» Nyelvt. közl. XXI. kötetében.) De voltaképen legelső nyelvészeti próbatúja volt a kirándulása a moldvai csángókhoz (1880), melynek eredményeképpen e magyar nyelvjárásnak jeles ismertetését nyertük (I. M. Nyelvőr IX. kötetében). Dr. Munkácsinak előző dolgozatai jórészt a magyar nyelvnek más rokon és nem rokon nyelvekhez való viszonyával és velök való érintkezésével foglalkoznak. Vizsgálódásaiban, melyeket általában a módszeres eljárás és kritikai szellem jellemez, nem ritkán meglepő eredményekhez jutott el. E nemben jelesen néhány magyar nyelvbeli «török elem»-nek fölfedezése szolgálhat érdekes például (pl. az, hogy a m. szőlő-nek török eredetije jelek, jizlek alakokban ismerhető föl, a közben álló csuv. sirla számbavételével). E mellett nyelvtudományunk művelésében a sikeres haladás szempontjából tűzi ki a teendőket; épen ezért irányult buzgósága a fentemlített tanulmány-utakra, a még hiányos vagy nem kellőleg pontos ismereti alap megpótlása és megigazítása céljával. Öntudatos előretörekvésével az is kapcsolatban áll, hogy összehasonlító nyelvészetünk múltját is tanulmányozta, s annak történeti fejlődése fölött tanúlságosan szemlét tartott («Az ugor összehasonlító nyelvészet» M. Nyelvőr XI. XII. kötetében). Dr. Munkácsi úgyszólván már most is egészen akadémikus ember, mint a ki az Akadémiától nyert tudományos megbízás teljesítésére egész idejét, erejét fordítja. A ki eddig is ily szép eredményre felelt meg e megbízásnak, azt hiszem — megérdemli már az «akadémiai tag» czímében rejlő elismerést is. Végül ide iktatom még dr. Munkácsi szakirodalmi munkásságának főbb czímeit: Nyelvelmélettanulmányok. (1880. Nyelvőr IX. köt.) A moldvai csángók nyelvjárása. (1880. Nyelvőr IX., X., az Akadémia 1881. a Sámuel díjjal tüntette ki.) Szláv kölcsönszók. (1881. Nyelvőr X.) Török kölcsönszók. (1882. Nyelvőr XI., Sámuel-díj 1883.) Az ugor összehasonlító nyelvészet. (1882—83. Nyelvőr XI., XII.) Magyar elemek a déli szláv nyelvekben. (1883. Nyelvt. közl. XVII.) Votják nyelvmutatványok. Votják nyelv tanulmányok. (1883—84. Nyelvt. közl. XVII., XVIII. — Sámuel-díj 1884.) Adalékok a m. nyelv török elemeihez. — Adalékok a m. nyelv szláv elemeihez. (1884. Nyelvőr XIII.) Az altaji nyelvek számképzése. (1884. Budenz-album.) Votják népköltészeti hagyományok. Budapest. 1887. Votják szótár kéziratban.) Csuvas nyelvészeti jegyzetek. (1887. Nyelvt. Közl. XXI.) A vogul nyelvjárások: I. Éjszaki vogul nyelv. (1889. Nyelvt. Közl. XXI.) **UGYANÓ**-t levelező tagúl ajánlja **Joannovics György** tiszt. tag. Munkácsi Bernát (bölcészettanár és képesített tanár) nyelvtudományunk érdekében már három utazást tett messze földeken. Az elsőt 1880-ban tette Kúnos Ignác czal együtt a moldvai csángók közt, részben gyalog és sanyarogva, minden anyagi támogatás

nélkül, tisztán a tudományos céltól lelkesítve. Munkácsi akkor 20 éves ifjú s egyetemi hallgató volt, de utazása eredményei, melyeket «A moldvai csángó nyelvjárás» cz. dolgozatban foglalt össze, oly becsesek voltak, hogy Akadémiánk mindjárt Sámuel-díjjal jutalmazta. Már előzőleg is közölt «Nyelvemléktanulmányok»-at és ismertetéseket a M. Nyelvőrben. — 1881-ben s 1882-ben «Szláv kölcsönszók» és «Török kölcsönszók» cz. tanulmányai feltűnést keltettek módszerességökkel s alaposágukkal. — Ezekre következett a Nyelvőr XI—XIV. kötetiben «Az ugor összehasonlító nyelvészet és Budenz szótára» című terjedelmes cikksorozata, melynek első fele kimerítően előadja összehasonlító nyelvészetünk történetét, második fele pedig nagy pontossággal s körültekintéssel megállapítja a legfontosabb ugor hangmegfeleléseket. 1884-ben a Budenz-Albumban tette közzé «Az altaji nyelvek számképzése» cz. nagy értekezését, mely eddigelé legbecsesebb mind azon tudományos munkák közt, melyek az áltaji nyelveknek egész körére kiterjeszkednek. Ugyanazon évben jelentek meg tőle a Votják Nyelvmutatványok és Votják Nyelvtanulmányok, melyekben különösen a votják nyelv idegen elemeinek kimutatása tanúsít nagy jártasságot az ugor és török nyelvészet terén. Az utóbbi munkák előkészületek voltak második s már nagyobb útjához, t. i. az oroszországi votjákok s csuvasok nyelvének föl kutatásához. Ezt az utat már Akadémiánk erkölcsi s anyagi támogatásával hajtotta végre 1885-ben. Ez útnak fényes eredményeit részben már közrebocsátotta «Votják Népköltészeti Hagymányok» című nagybecsű kötetében és «Csuvas nyelvészeti jegyzetek» cz. dolgozatában 1887. Másik fontos részök, a nagy Votják Szótár, szintén elkészült már 1887-ben, s kiadása az idén indul meg a Röck Szilárd alapítvány segítségével. Ez a votják szótár valóságos unicum, a mennyiben nemcsak nyelvészeti, hanem néprajzi tartalma is van, a votják népnek nemcsak szókinését, hanem egész élete módját is híven ecseteli. De minden előbbi munkáján túlsz s a magyar összehasonlító nyelvészetre nézve valóságos korszakos jelentőségű Munkácsinak harmadik s legnagyobb utazása, melyet az 1888. s 1889. évek folytán tett a vogulok közt. Épen a vogul nyelv, mely a rokon nyelvek közül jóformán legközelebb jár a miénkhez, volt eddig legkevésbé ismeretes, s még azok a szövegek is, melyeket Reguly hozott, nagyrészt megfjetetlen heverték immár negyven év óta. Munkácsi még attól sem rettent vissza, hogy (buzgó társával, Pápai Károlylyal) egy egész telet a fagyos Szibériában töltsön, csakhogy a ránk nézve olyan annyira fontos nyelvvel teljesen megismerkedjék. Fáradozásait valóban nagyszerű siker koronázta. Bejárva a vogul-lakta óriás területet, pontosan följegyezte az összes vogul nyelvjárásoknak nemcsak grammatikáját és szókinését, hanem a voguloknak gazdag népköltési, mythologiai kincseit is; úgy hogy a becsesnél becsesebb szövegek maguk három kötetre fognak terjedni. Hozzá is fogott már (a Nyelvtud. Közlemények legutóbbi füzeteiben), hogy egyelőre rövid nyelvtani vázla-

tokban ismertesse hitelesen a vogul nyelvjárásokat. Nyelvtudományi Bizottságunk már a múlt ősszel tagjai sorába választotta Munkácsit, s Akadémiánk a levelező tagsággal is méltán fogná jutalmazni tíz-évi sikeres működését, s ezzel meg fogja neki adni a buzdítást, hogy tovább is lankadatlanul folytassa nyelvtudományunk érdekében lelkes és önfeláldozó munkásságát.

Dr. **PASTEINER GYULA**, egyet. rendk. tanárt, *levelező* tagúl ajánlja **Keleti Gusztáv** l. t. Azok előtt, kik Magyarországon a képzőművészet iránt érdeklődnek, a dr. Pasteiner Gyula egyet. tanár neve nem ismeretlen, s az akadémiai tagajánlások során is nem először fordul elő. Már öt évvel ezelőtt Beöthy Zsolt tagtársunk ajánlotta volt őt levelező tagúl az I. osztály részéről, azon kitartó és alapos munkásságaért, melyet a képzőművészetek általános történetének művelése körül, valamint a mai műtermelés beható bírálata terén mint aethetici író és szaktanár elismerésre méltó eredménynyel, közel 20 év óta kifejt és lankadatlan buzgósággal mindegyre folytat. Jelentékeny szolgálatot tett ő a magyar irodalomnak, sőt mondhatni úttörői érdemeket szerzett azon önálló, terjedelmes művének megírása által, melyet «A művészetek története» címén 1885-ben kiadott (Egy kötet. 8r. XIII, 763 lap), s melyben a legjobb kútforrások helyes földolgozása mellett első adta rendszeres és összefoglaló képét a képzőművészetek fejlődésének «a legrégebb időktől napjainkig»; mindenütt kellő figyelemben részesítve és kiemelve a hazai műemlékeket és mozgalmakat is. Ez a hézagpótló munka most már közkezen forog s régen érzett szükségnek felel meg, a mennyiben itthon e szakra nézve egyedüli kútforrását képezi számosaknak, kik a képzőművészeti tünemények történelmi magyarázatát más nyelvű irodalmakból nem meríthetik. Dr. Pasteiner Gyula ez idő szerint hazai irodalmunkban csaknem egyedüli képviselője a műtörténelemnek, melynek tanait és tudományos eredményeit két tanszékről hirdeti rendszeresen és sikeresen: a budapesti tud. egyetemen már másfél évtizeden át, és az orsz. mintarajziskolán, nagyérdemű szaktudósunk és tagtársunk dr. Henszlmann Imre halála óta. Tanári működése mellett folytonos figyelemmel kíséri és önálló szempontokból bírálgatja hazai képzőművészetünk időnként feltűnő nevezetesebb alkotásait, s nem egy művészeti közügyünkhöz szakavatottan hozzászóltott. Írásmodora élénk, érvelése világos, ítéletét beható tanulmánynyal és vizsgálódással szokta érlelni, s meggyőződését változtatott nyelven, fejlett ízlésű mértéktartással, jó magyarsággal, élvezetes alakban tudja kimondani. Szóval, elméműveit a tehetséges és gyakorlott író előkelőbb sajtáságai jellemzik. Kisebb dolgozatai közül kiemelendőnek tartom «A régi művészetek történetének mai tudományos állása» című értekezését (1875. 8r. 46 lap) és «A művészi és nem-művészi utánzásról» czímmel (27 l 1878), melyet a Kisfaludy-társaság egyik ülésén olvasott volt fel 1878-ban. Százra menő más kisebb-

nagyobb dolgozatai a műrégészet és széptudományok köréből 20 év leforgása alatt különböző kül- és belföldi folyóiratokban és napilapokban jelentek meg. A m. t. Akadémia megbízásából szerkesztett «Budapesti Szemle» alább felsorolt cikkeit közölte: 1882. Munkácsy Mihály olajfestménye: Krisztus Pilátus előtt. 1883. A magyar szobrászat I. II. (május—június). 1884. Krisztus a Kalvárián; festette Munkácsy M. 1885. A magyar képirás az országos tárlaton. 1886. Mozart végpercei; festette Munkácsy M. 1887. Az Arany-szoborra beérkezett pályaművek. 1888. A képzőművészeti társulat őszi tárlata. Régi és modern képek tárlata a műcsarnokban. 1889. A képzőművészeti társulat őszi tárlata. 1890. A képzőművészeti társulat téli tárlata. A dr. Pasteiner Gy. által szerkesztett «Művészi Ipar» című képes folyóirat, mint az iparművészeti múzeum és az iparművészeti társulat közlönye immár V-ik évfolyamát járja. Ez a komoly célú folyóirat a képzőművészettel rokon iparágak tág körére vonatkozó ismertetések és tudnivalók igazi tárháza s még gyámságra szorult iparművészetünk érdekeinek ez idő szerint egyetlen irodalmi támasza és szószólója. Ilyenmü lelkes támogatásra egyébiránt még soká rá lesz szorulva összes magyarországi művészetünk is, habár ismeretes tény, hogy közművelődésünk utolsó 20 évi folyamában épen a hazai képzőművészet feltűnő haladást tett, főleg ama körültekintő gondviselés és jelentékeny áldozatok révén, melyeket a tanügyi kormány a művészeti nevelésre, jobban mondva fiatal művészerők szakszerű kiképzetésére fordított. Ennek folytán a műtermelés is szokatlan mérveket öltött, melylyel azonban nagy közönségünk érdeklődése, pártoló részvéte lépést nem tarthatott, sőt azzal visszás arányban áll, oly helyzetet teremtve, mely művészetünk és művészeink sorsára egyaránt végzetessé válhatik. Nagy szüksége mutatkozik tehát annak, hogy hazai képzőművészetünk felvirágzásának másik életfeltétele is szélesebb körű, melegebb ápolásban részesüljön: a hazai közönség aestheticai ízlésének, művészi felfogásának, a művészet igaz szeretetének mélyebb meggyökereztetése által. Ezt a nagyon kívánatos állapotot előkészítik és megközelítik majd az olyan irányu tudományos törekvések és tanulmányok, a melyeknek dr. Pasteiner Gyula és kevés számú ügyfelei szentelték munkásságukat. És kétséget sem szenved, hogy az a megiszteltetés, mely őt akadémiai tagúl való megválasztatása útján érheti, nemcsak az ő kitartó buzgalmát fokozná, hanem termékenyítőleg fogna hatni az egész ismeretkőrré is, melyen küzdve haladó művészetünknek hathatós szövetségesül kínálkozik. Legyen szabad ezt a szempontot hangsúlyoznom, midőn ajánlásomat megújítani hátkorkodom.

A II. OSZTÁLYBA :

KÁLLAY BÉNI megválasztott rendes tagot cs. és k. közös pénzügyminisztert, mint oly tudománypártoló hazafit, kinek megnyerése által az Akadémia díszjele és java öregbítését várja, s mint oly jeles író, ki a tudomány és Akadémia körül érdemeket szerzett, a M. Tud. Akad. Alapszabályai 14. §-a értelmében, *tiszteleti* tagúl ajánlja **Pulszky Ferencz** t. t.

Dr. **HAMPEL JÓZSEF** I. tagot *rendes* tagúl ajánlja b. **Nyáry Jenő** tiszt. tag. Van szerencsém dr. Hampel József jog- és bölcsélet-tudort, a m. n. múzeum érem- és régiségosztályának örét, a m. tud. egyetem rk. tanárát, az Akadémiának 1884-től levelező tagját s az Akadémia archaeologiai bizottságának előadóját, nagy szakképzettsége és általában elismert munkássága méltánylásaúl rendes taggá ajánlani. Ugy hiszem felesleges volna itt azon munkáit és kisebb dolgozatait elősorolni, melyeket még I. taggá megválasztatása előtt írt. Ennélfogva csupán újabb irodalmi működésének felemlítésére szorítokozom. 1886-ban adta ki az országos régészeti társulat évkönyvét. 1885-től az Arch. Értesítőt szerkeszti; elismert tény, hogy e folyóirat tudományosság tekintetében a legjobb külföldi hasonló tárgyú közlönyökkel a versenyt fényesen kiállja. Fáradhatatlan munkássága számos jeles termékkel gyarapította a régészeti irodalmat, melyek közül nagyobb önálló művei: «A nagy-szentmiklósi kincs, tanulmány a népvándorlaskori művészetéről.» Nagy Sr. 166 lap (1884). «Der Goldfund von Nagy-Szent-Miklós. Beitrag zur Kunstgeschichte der Völkerwanderungsepoche.» Nagy Sr. 190 l. (1885). «A bronzkor emlékei Magyarhonban.» I. rész (1886). «Trouvailles de l'âge de bronze en Hongrie.» Sr. 108 l. CXXVII táblával (1886). «Alterthümer der Bronzezeit in Ungarn.» 1887. «Egy fejezet hazai ötvösségünk történetéből.» (Arch. Ért.) 1887. «A középkori sodronyos zománcz.» (Művészi Ipar) 1887. «Das mittelalterliche Drahtemail. Ein Abschnitt ungarischer Kunstgeschichte.» Sr. 45 lap. 1888. «Kalauz a m. n. múzeum érem- és régiség-osztályában.» V-ik kiadás 1886. VI. k. 1889. VII. k. 1890. Ezekhez járulnak az Arch. Értesítőben 1885 óta megjelent következő dolgozatai: Apari kincs, Győrvidéki leletek, Szendrőládi bronzlelet (1885); Sajó- és rimavidéki bronzleletek, Beatrix emlékérmé stb. (1886); Csabrendeki leletek, Réz- és bronzkor a classikus népeknél stb. (1887); A krasznai római aranyrudak kora és rendeltetése, Ötvösművek Nagy Lajos korából és az erdélyi ötvös-iskola, A n. múzeumi régiségtár gyarapodásáról, Mátyás király lóháton, Római sir a Svábhegyen (1888); A n. múzeumi régiségtár gyarapodásáról (1889); János Zsigmond emlékérmé, Árpádkori föliratos emlékek (1890). Hogy a régészet terén nemcsak hazánkban, hanem külföldön is szaktekintélynek tartják, bizonyítják azon kitüntetések,

melyekkel több oldalról megtisztelték. A római «Istituto Corrispondenza», a krakkói tudományos Akadémia, a müncheni anthropologiai, az északi régészeti, a német anthropologiai, a berlini anthropologiai a hécsi numismatikai és a karinthiai történeti társulatok tiszteleti tagjoknak választák meg. Az országos régészeti és embertani társulat antik szakosztályának elnöke lőn, s mint ilyen tevékeny részt vesz a társulat működésében. A történelmi társulat igazgató választmányi tagja, a horvátországi, a délmagyarországi, a békésmegyei és a tiszafüredi régészeti és történeti társulatok szintén tiszteleti tagsággal tüntették ki.

Dr. **HOFFMANN PÁL** egyetemi jogtanárt, a M. Tud. Akad. levelező tagját, *rendes* tagnak ajánlja **Vécsey Tamás** rt. Szakképzettségét s magyar nyelven kifejtett tényleges és folytonos tudományos munkásságát kimutatandó, hivatkozik a következőkre: *a*) A római jogot magyar nyelven, irodalmilag nagy és beható művekkel gyarapítá. Ilyenek: A római jog külső története és a perjog. — A római jog mai érvényében. — A római jog történelme s institúciói. — A római jog tanulmánya. Institúciók stb. — *b*) Az Akadémia, osztályulésain sőt nagygyűlésén is hallott Hoffmann Páltól tudományának előbbvitelére szolgáló értekezéseket: Cicero civilistikai védbeszédeiről s magánjogi perekben tartott törvényszéki szónoklatairól. — *c*) Hoffmann Pál az akadémiai megbízásokban híven eljár s a hazai jogtudomány fejlesztésére az Akadémián kívül is irányt adott, mint az első Jogtudományi Szemle szerkesztője. **UGYANŐ**-t *rendes* tagúl ajánlja **Schvarcz Gyula** rt. Hoffmann Pál 1863 óta levelező tagja az Akadémiának, és ezen 27 év folyamában a jogtudomány művelésében, különösen pedig a római jog tudományos rendszerének magyar nyelven kiépítésében oly munkásságot fejtett ki, a melynek jelentősége iránt a legkitüntetőbb elismeréssel kell adózni. A hírnév, melynek Hoffmann Pál e téren örvend, fölment engem attól, hogy tüzetesebben indokoljam, miért ajánlom őt bensőségteljes melegséggel *rendes* tagúl a II. osztálynak. Egyet azonban hangsúlyoznom kell, és ez az, hogy a II. osztály *rendes* tagjai közt a jog- és államtudomány munkásai épen nincsenek oly számarányban képviselve, mint a hogy ezt szellemi életünk követelményei kívánatosná tennék: ép ezért kettős buzgalommal kell megragadnunk az alkalmat, hogy most, midőn a II. osztályban 3 *rendes* tagsági szék van üresedésben, ezek közül az egyikbe a hazai szaktudományosságának oly érdemes kitünőségét ültethessük, mint Hoffmann Pál, ki a római jognak és a magánjogi codificatióknak veterán előkelősége hazánkban.

Dr. **ORTVAY TIVADAR** *levelező* tagot *rendes* tagúl ajánlja Dr. **Szentkláray Jenő** lt. Ortvay Tivadar, pozsonyi jogakadémiai *rendes* és egyetemi magántanár, 15 év óta levelező tagja Akadémiánknak.

Az Akadémia munkásságában folytonos részvétével s közelismeréssel fogadott, részben hézagpótló művek alkotásával tüntette ki magát. A történelmi és régiségtudományi szakban színvonalon álló, alapos készűtségű tudós, széles látókörű műbíráló, vasszorgalmú, szüntelenül tevékeny munkaerő. «Magyarország régi vízrajza» czímű kétkötetes úttörő művével, mely 1882-ben az Akadémia kiadásában jelent meg, egykorú történeti és okiratos emlékek nyomán hazánk hydrographiáját, vízrajzi topographiáját és vizeink történetét írta meg a legrégebb időktől a XIII. századig. Történetirodalmunkban ez egyedül álló, alapvető munka, mely egy teljesen parlagon hevert tért töltött be, s lehetővé teszi az Akadémia által már évek óta tervezett történelmi Atlasznak elkészítését. Ortvay ugyanezen munkaköréhez tartoznak jeles dolgozatai: «A Csallóköz vízrajzi viszonyairól», «A XIV. századi magyar egyházmegyéről», a Monumenta Vaticana-ban közzétett pápai tizedjegyzékhez készített részleges és átnézeti térképei a középkori magyar egyházmegyékről, valamint az Akadémia által kiadott történet-topographiai tanulmánya «A pécsi egyházmegye alapítása és első határaitól.» Behatóan foglalkozott hazánk őstelepítésével s az Árpád-kori halászati és vízi ügygyel. Egy igen becses monographiában megírta «Pozsony vármegye történetét», és egy másik művében, melyet a m. kir. vallás- és közoktatási minisztérium érdemesített kiadásra. «A pozsonyi kir. akadémiának százados történetét.» Önálló munkáin kívül adatgazdag értekezésekkel s kritikai dolgozatokkal tisztázta s új világlátásba helyezte nemzeti multunk számos függő kérdéseit; a «Századokban» megjelent történelmi bírálatában pedig kiváló bizonyítékait adta tudományos ismereteinek és pártatlan tárgyilagosságának. Nem kevesebb sikerrel működött a régiségtudományi szakban. A hazai archaeológiának nemcsak azzal szolgál, hogy mint hosszú időn át egyik buzgó vezetője a pozsony megyei régészeti egyletnek e tudomány társadalmi népszerűsítésén és a multak ereklyéinek gondos egybegyűjtésén fáradozott; de szolgált azzal is, hogy a magyar tudósok kutatásainak eredményeit a mívelt külfölddel megismertetni igyekezett. Erről tanuskodnak a külföldi német tudományos folyóiratokban megjelent számos dolgozatai. Magyar nyelven kiadott régiségtudományi értekezései közül csak a jelentősbekeket említem. Irt a hazai római emlékekről, a praehistoricus kőszeközök jellegéről, a lengyeli őskori telepről, a régi kőszeközök átfúrása és fúrólükairól, Magyarország ősi fémiparáról, s összehasonlító kutatásokat tett a magyarországi és az észak-európai praehistoricus kőtárgyak körül. Évről-évre ismétlődő nagyobb utazásait, melyek az európai continensen túlnan is gyakorlati tapasztalatokkal bővíték ismereteit, élvezetes és tanulságos előadással tudta iradalmilag értékesíteni. A szentföldről irt dolgozata önálló füzetben jelent meg, szépirodalmi és napilapjaink pedig a boulaki múzeumról, Cyprus szigetéről és Ephesusról hoztak tőle érdekes leírásokat. Sajtókészen áll «Magyarország általános és részleges geographiája» czímű több kötetnyi nagy műve,

s legújabbán Pesty Frigyes irodalmi hagyatéka egy részének feldolgozásával, Temes megye monographiájának megírásával bizta őt meg az Akadémia. Ennyi s ily sokoldalú termékeny munkásság érdemessé teszi Ortvyait a rendes tagságra. Ez a becsületesen megérdemelt elismerés csak fokozni fogja munkakedvét és a kötelességérzetet, melylyel eddig az akadémiai tagsággal együtt járó feladatait teljesítette. A t. Akadémia bizonyára méltányolni fogja egyik legmunkásabb tagjának érdemeit, s kegyes elnézéssel lesz az ajánlónak jelentéktelen csekély személye iránt, ki semmi egyebet nem céloztam, mint hogy Akadémiánk rendes tagjainak köre egy még sokat ígérő jeles munkaerővel gyarapodjék.

PÓR ANTAL levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Thaly Kálmán** rt. Pór Antal apát és pozsonyi kanonok immár 18 éve levelező tagja a M. T. Akadémiának. Irodalmi munkássága körülbelül három évtizedre vág vissza. «Hellasz földirata és hellén államrégiségek» (1871.) s «Róma története a nyugati birodalom elenyésztéig» (1872.) cz. munkái akadémiai pályadíjjal koszorúztattak meg és szerzőjük l. tagsággal tüntettetett ki. E munkáihoz csatlakoznak «Szent-István király» (1871.) és «Hunyady János» (1873.) életrajzok, mind önálló kötetekben. A renaissance korából számos becses tanulmányt tett közzé Aeneas Sylviusról, Hunyady Mátyásról, stb. a Budapesti Szemlében; 1880-ban pedig nagyobb önálló kiadványt írt «Aeneas Sylvius II. Pius pápa. Élet és korrajz» czímen. Az utóbbi években Pór az Anjou-kor okleveles tanulmányozására adta magát, ernyedetlen buzgalommal s fényes sikerrel. Ezóta tollából egymást érik az eddigelé oly kevéssé méltatott XIV-ik század történelmét megvilágító, ép oly kitűnő alaposágú, mint nagy gondnal feldolgozott tanulmányai, melyek közül különösen utalunk «Csák Máté»-jára a Magy. Történelmi Életrajzokban; s az «Ágnes királyné és Erzsébet hercegasszony» (III. Endre özvegye és árvája); «Lipóczi és Neksei Demeter és Sándor»; «Köcski Sándor»; «A Nagy-Martoniak», «Csór Tamás»; «Érdekes per a XIV-ik századból»; «László erdélyi vajda nemzetsége»; «Bogár István és Bogárfa Márton» stb. címűekre, a Századokban, Turulban, Erdélyi Múzeum-egylet évkönyveiben és egyéb szakfolyóiratokban. A kegyelet meleg hangján írta meg és önállólag adta ki elhunyt jeleseink Ipolyi Arnold és Rónay Jácint életrajzait; s a Századoknak az utóbbi években alig van füzete, melyben Pór Antal tollából szakavatott, magvas bírálatokat, könyvismertetéseket ne olvassánk. Egy szóval, szakadatlan munkásságának történeti irodalmunk az alapos és mindenkor kitűnő formaérzékkel írt tanulmányoknak hosszú sorát köszönheti, — miről a f. 1890-ik évre kiadott akadémiai Almanach (258—260 ll.) tanúskodhatik. Különösen az Anjou-kor az, melyek beható bűvárlatával Pór Antal történelmi tudásunkat előbbre vitte és maradandó érdemeket szerzett, mint az ezerekre menő oklevelek laby-

rintja között az éles történelmi ítézet és élénk megfigyelő tehetség világánál biztosan haladó feldolgozó író. Hosszadalmas, szövevényes, száraz periratokból az életrajzi s művelődéstörténeti adatokat kifürkészni s az általános történelem keretébe művészi kézzel beillesztve, szerves egészszé összeállítani, ritka tökélyvel sikerül neki. Tanulmányai nem adathalmazok, hanem az aprólékos adalékokból pregnáns alakító tehetséggel alkotott élénk, vonzó, tanulságos korszépek. Hóseinek jellemét azok legkiválóbb vonásaiból szemlélhetőleg domborítja ki; rajzaiban az öt-hatodfél század porával fedett, rég feledésbe ment alakok életet nyerve, föllevenülve kelnek ki hamvaikból. Műveiben a XIV-ik század történelme, főkép beltörténelmünk, jog- és művelődési viszonyaink képei egészen új, meglepően eleven világitásban tűnnek élénk. S ez Pór Antalnak oly jelentékeny érdeme, hogy ha főntebb érintett egyéb munkáikodását nem tekintenők is: már maga az Anjou-kor ílyetén megismertetése által nagyon is méltónak tűnik fel a jeles tudós és író arra, hogy róla a tekintetes Akadémia az üresedésben levő rendes tagsági helyek betöltésénél megemlékezzék. Mind ezeknél fogva Pór Antal apátkanonok és akad. levelező tag urat rendes taggá leendő megválasztásra a legmelegebben ajánlom.

BEKSICS GUSZTÁV-ot *levelező* tagúl ajánlja Horvát Boldizsár tt. A magyar irodalom Timoleonát, Censorát és Atticusát van szerencsém a mélyen tisztelt Akadémiának bemutatni. Beksics Gusztáv hazánk ujabbkori publicistái között kétségkívül a legelső sorában foglal helyet. Hirlapirodalmunk terén közel két évtized óta foglalkozik az államélet gyakorlati kérdéseivel. Sokoldalú tevékenységére nézve nincs senki, a ki őt túlhaladná. Korszerű fejtegetéseivel, eszméinek bőségével, a külföldi viszonyok ismertetésével, statisztikai adataival egyengette a szabadelvű reformok útját. S ha az új politikai aera meghozza azon merészebb alkotásokat, a melyeket tőle joggal várunk, senki sem fogja elvitathatni, hogy ezeknek előkészítésében neki nagy része volt. Egyik legfőbb érdeme abban az ernyedetlen buzgalomban áll, a melyet a magyar állameszme fejlesztésében és terjesztésében szóval és tettel kifejtett. Irálya folyvást művészi formák között mozog s a lendület, a mely benne nyilatkozik, mintegy magával ragadja a közvéleményt. Míg a hirlapirodalom terén a szabadelvű reformok úttörője volt, kitűnő önálló művekkel is gazdagította irodalmunkat. Ezek közé tartoznak: «A democratia Magyarországon». (1878.) Legjellemzőbb része az ősiség természetének és társadalmi hatásának ki-tejtése, indokolt kimutatása annak, a miért a gentry 1848 előtt a democratia zászlóvivője volt. «Az egyeni szabadság Európában és Magyarországon.» Szintén 1878 ban jelent meg. E munka, a melyben összehasonlítja hazánk viszonyait az angol és belga viszonyokkal, nagybecsű tanulmány jellegével bír, tekintettel a büntető jogra és a büntető eljárásra «A szabadság országa.» (1879.) Elbeszélés alakjában

de mégis tudományosan ismerteti Anglia társadalmi viszonyait. «A magyar doctrinairek.» (1879.) A 48 előtti politikai élet, pártok és küzdelmek rajza, a centralista iskola ismertetése. «Kemény Zsigmond, a forradalom és a kiegyezés.» (1881.) Húsz ivre terjedő munka. Címe mutatja tartalmát. Benne számos, addiglan ismeretlen adattal járul ama kor történetéhez. «Legujabb politikai divat.» Megjelent Timeleon álnév alatt 1884-ben. Röpirat, történelmi és statistikai adatok nagy apparatusával a magyar arisztokrátiáról és főpapságról. «Társadalmunk és nemzeti hivatásunk.» Röpirat Censor álnév alatt. (1885.) A társadalmat sarkalja actióra. Megyéről megyére szóló adatokkal mutatván ki a gentry vagyonát, annak szükségét fejtegeti, hogy ez összeolvadjon a polgársággal, minthogy különben kénytelen volna eddigi hivatásáról lemondani. «Új korszak és politikai programja.» Röpirat Atticus álnév alatt. (1889.) A földbirtokviszonyokon és a hitbizományokon kívül több oly kérdést tárgyal, a mely a törvényhozás legközelebbi föladatainak sorába tartozik. Ezen eredeti művein kívül számos fordításával találkozunk, a melyek közül kettőt az Akadémia megbízásából teljesített. Ezek egyike Carrara nagy büntetőjogi munkája, másika pedig Lavergne: «Anglia mezőgazdasága» a fordítótól származó, s a magyar viszonyokat ismertető előszóval. A magyar irodalom ezen fáradhatatlan, buzgó és kitünő munkása valóban megérdemli, hogy a Magyar Tudományos Akadémia jutalmazó elismerésében részesüljön. Kötelességet vélek teljesíteni hazánk irodalma iránt, a mikor Beksics Gusztávot a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává ajánlani bátorodom.

Dr. **CSÁNKI DEZSŐ**-t levelező tagúl ajánlja b. Radvánszky Béla tt. Történetünk egy igen fényes korszakának, — a Hunyady-ak — korának története gróf Teleki József halála következtében befejezetlenül maradt. Akadémiánk azon hosszú idő óta nem volt képes a csonkán maradt művet befejeztetni, nem találván arra vállalkozót. Az utóbbi években azonban feltűnt egy tehetséges fiatal történetirő, —

I. Mátyás Udvara» című (1884) pályanyertes munkájával, — ki a Hunyady-ak korát választá búvárlata tárgyául. A történelmi bizottság méltányolván ezen alaposan és szépen írott munkát, szerzőjét, dr. Csánki Dezsőt bizta meg a «Hunyadyak korának» folytatásával. A munka folytatásából alkalmam lévén egy már sajtó alatt lévő kötetet megtekinteni, a II osztályba levelező tagúl ajánlom annak szerzőjét, dr. Csánki Dezső urat, az országos levéltár tisztviselőjét.

Dr. **DEMKÓ KÁLMÁN**-t, a lőcsei állami főreáliskola igazgatóját, a szepesmegyei történelmi társulat titkárát, a műemlékek országos bizottságának kültagját, levelező tagúl ajánlja Szabó Károly rt. A Demkó Kálmán által 1883-ban alapított Szepesmegyei Történelmi Társulat, mely egyike a vidéki történelmi társulatok legvirágzóbbjainak, leginkább az ő munkálkodásának köszönheti, hogy hivatását föltűnő

sikerrel teljesíti. Ő rendezte és lajstromozta Lőcse városa gazdag levéltárát, 1879—1883-ban, mely 1290-től 1780-ig 28,251 darab okiratot tartalmaz. Szepes vármegye multjának földériteséhez a társulatnak általa szerkesztett s eddig őt kötetre terjedő évkönyveiben sok beces adalékkal járult. Kiváló érdemeket szerzett Demkó Kálmán a magyarországi régi városi és polgári élet tanulmányozásával s erre vonatkozó dolgozataival. Az 1882-ben megjelent «Polgári családélet és háztartás Lőcsén a XVI. és XVII. században» cz. munkája egyike volt irodalmunkban a legelső dolgozatoknak, mely a polgári osztály elhanyagolt történetéből meríti tárgyát. Ehhez sorakozik «A közegészségügy városainkban a XV—XVII. században» cz. dolgozata, mely a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók XXIV-dik (1888. évi) vándorgyűlése Munkálataiban jelent meg. Mélyre ható tanulmány eredménye az Akadémia kiadásában legközelebb megjelenő dolgozata «A felső-magyarországi városok életéről a XV—XVII. században», melyet a bírálók mint úttörő és hasznos munkát nagy méltánnyal emeltek ki. A már említett munkákon s a Történelmi Tár több füzetében közlött művelődéstörténeti adatokon kívül Demkó Kálmán 1880. óta több cikket tett közzé a M. Történelmi Társulat közlönyében, a «Századok»-ban, melyek az általa választott munkálkodási téren való folytonos és sikeres fáradozását bizonyítják. Ezen cikkek következők: Egy rendőri szabályzat a XVII. századból (Századok 1880. évf.) Adatok az 1619/20-iki pozsonyi országgyűlés történetéhez (1881). Hain Gáspár és krónikája (1882). Lőcse levéltárának Lengyelországra vonatkozó irományai (1883). Lőcse a Bocskay-féle felkelésben (1883). Lőcse levéltárának regestuma (1884). Az 1637/8-í pozsonyi országgyűlés történetéhez (1885). A magyar-cseh confederatio és a besztercebányai országgyűlés (1886). Egyházi és világi hatóság városainkban a XV—XVII. században (1887). Megemlítendőnek tartom még, hogy a magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlésének központi választmánya a Poor Imre-féle 100 aranyos pályadíjjal jutalmazandó ily című munka megírásával: «A magyar orvosi rend története, tekintettel a gyógyászat és a közegészségügyi intézmények fejlődésére Magyarországon a XVIII. század végéig» f. évi febr. 10-én tartott gyűléséből Demkó Kálmánt bízta meg, az általa beterjesztett s a bírálók által egy értelemmel helyeselt terjedelmes vázlat alapján. Abban a meggyőződésben, hogy Demkó Kálmán eddigi irodalmi munkásságával az Akadémia méltánylását teljesen megérdemelte, s megválasztása buzdító ösztönül fog szolgálni, hogy tehetőségét épen azon a téren, melynek művelésére irodalmunkban eddig kevés gond volt fordítva, minél teljesebb sikerrel érvényesítse, ajánlom őt a II. osztály levelező tagjának.

Dr. **FELMÉRI LAJOS**-t a kolozsvári m. kir. egyetem ny. r. tanárát *levelező* tagúl ajánlja **Schvarcz Gyula** rt. A II. osztály munkakörébe tartozik alapszabályaink értelmében a paedagogiai tudo-

mány irodalmi művelése és fejlesztése is magyar nyelven. Felméri Lajos, a kolozsvári egyetem nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos irodalomnak ez időszerint legkiválóbb munkásai közé tartozik, nevezetesen a most megjelent nagy munkája: «A neveléstudomány kézikönyve 1890» nem csak hézagot pótol a magyar irodalomban, de magában véve is oly értékű, mely szerínt mint magyar szerzőnek magyarul írott művére önérettel fog rá hivatkozhatni majdan hazai tudományosságunk történetírója, szemben a külföldi irodalmak nem egy e szakba vágó hírveses termékével. De Felméri Lajos szakirodalmi munkássága már évek hosszú sora óta becses munkálatokkal gazdagítja a magyar paedagogiai irodalmat. Így, hogy mintegy két kötetre menő értekezését, tanulmányát (L. «Budapesti Szemle», «Magyar Tanügy», «Egyetemes közoktatásügyi Szemle», «Orsz. középisk. tanár-egyleti közlöny» stb.) és «Uti levelek Skóciából» (Sárospatak, 1870.) című tanulmánytelt könyvét tüzetesen ne is említsem, csak azon két nagy terjedelmű kötetére utalok, a melyeket «Az iskolázás jelene Angolországban» (Budapest, 1881 és 1884.) cím alatt bocsátott közre. Hogy mennyire becses munkának ismerte föl Felméri Lajos e művét maga a Magyar Tudományos Akadémia is, ezt kimutatta az által, hogy Felméri e művét a nagy-jutalommal koszorúzta meg 1884-ben. Egy ily kiváló szakférfiúra a II. osztálynak szüksége van; az ő mellőzését aligha fognák megérthetni a magyar neveléstudomány barátai: azért melegen ajánlom őt levelező tagúl a mt. II. osztálynak.

FÖLDES BÉLÁT levelező tagnak ajánlja Hegedüs Sándor lt.

Földes Béla egyetemi tanár, a ki a hazai statisztikát most egyedül képviseli az egyetemen, a tudományt magyar nyelven már húzamos idő óta gyarapítja. Lentebb felsorolt művei a statisztikának, nemzetgazdaságtannak és pénzügytannak hazai irodalmát előbbre vitték. Értekezései közt vannak olyanok, a melyeket az Akadémia adott ki, sőt olyan is van, melyet az Akadémia pályadíjjal jutalmazott. Az Akadémia szakbizottsága Földesre bízta a statisztikai és nemzetgazdasági Évkönyvek szerkesztését az 1883-ik s több következő évben. Fontos tudományszakok képviseltetése érdekében ajánlom Földes Bélát a II-ik osztály levelező tagjául. Nevezetesebb munkái, melyek önállóan megjelentek: A nemzetgazdaságtan módszere. Akadémiai Értekezés. Budapest. 1880. A papírpénz története és statisztikája. Akadémiai Értekezés. Budapest. 1882. Városaink és a városi népesség életviszonyai. Akadémiai Értekezés. Budapest. 1883. Papírpénz és agio. Az Akadémia által kitüntetett pályamű. Budapest. 1883. Nemzetgazd. és statisztikai Évkönyv I—III. Az Akadémia nemzetgazd. bizottságának megbízásából. Budapest. 1883—86. Nemzetgazdasági értekezések. Az Akadémia könyvkiadó vállalatában. (Fordítás.) Budapest. 1882. Magyarország statisztikája, összehasonlítva a többi államok viszonyaival, különös tekintettel Ausztriára. Budapest. 1885. A nemzetgazdaság- és pénzügytan kézi-

könyve. II. kiadás. Budapest. 1885. A bűnügy statisztikája. Sociologiai tanulmányok. Budapest. 1889. Takarékpénztáraink reformja. Kitétetett pályamű. Budapest, 1878 A gabonaárak hullámzása a XIX. században és azok hatása. Budapest. 1882. A munkásmozgalom legújabb iránya. Budapest. 1873. A socialis kérdésről. Budapest. 1870. Bevezetés a gazdaságtörténetbe, Budapest. 1878. Adalékok a nemzetgazdaságtan történetéhez. Zelesnay, Turgot, Smith. Budapest. 1881. A nemzetgazdaság fejlődése. Budapest. 1874.

Dr. **FRÖHLICH RÓBERT** tanárt *levelező* tagnak ajánlja **Pulszky Ferencz** tt. Önálló tudományos dolgozatai a következők : A jön vándorlás. A budapesti ág. hitv. főgymnasium 1876/77. és 1877/78. Értesítőjében. A pannonok földje és népe. Az egyet. philol. Közlöny 1881. évfolyamában. Aquincum történetéhez. Az egyet. philol. Közlöny 1882. évfolyamában. Ptolomaeosnak hazánkra vonatkozó térképei. Az egyet. phil. közl. 1885. évf. A géták. Az egyet. philol. Közlöny 1886. évfolyamában. Egy aquincumi castrum. Az Archaeol. Ért. 1883. évfolyamában. Az agathyrsek. Az Archaeol. Értesítő 1884. évfolyamában. A bácskai u. n. római sánczok. Az Archaeol. Értesítő 1887. évfolyamában. Három római mértföldmutató. Az Archaeol. Ért. 1887. évf. A krásznai aranyelet. Az Archaeol. Értesítő 1888. évf. Két római mértföldmutató. Adalék Pannónia helyrajzához. Az Archaeol. Értesítő 1888. évfolyamában. Castellum Onagrinum. Az Archaeol. Ért. 1889. évf. Die sogenanntn Römerschanzen in der Báeska. Az Ungarische Revue 1887. évfolyamában. Római feliratok Alsó- és Felső-Pannóniából. Az Archaeol. Értesítő 1890. évfolyamában. Nagy Sándor dunai hadjárata. A budapesti ág. hitv. ev. főgymnasium 1882/83. évi Értesítőjében. Herodotós pontosi útja. A budapesti ág. hitv. ev. főgymn. 1888—89. Értesítőjében.

GÉRESSI KÁLMÁN főiskolai tanárt *levelező* tagúl ajánlja b. **Radvánszky Béla** tt. A Magy. Tudom. Akadémia egyik feladatát képezi az Ügyrend rendelkezései szerint a történelmi kútfők és oklevelek gyűjtése és kiadása. Oly tudós, ki ezen szakban jeles munkálkodása által kitűnik, megérdemli, hogy az Alapszabályok 16. §-nak rendelkezéséhez képest *levelező* tagjává választassék. Ezen az alapon a II. osztályba *levelező* tagúl ajánlom Géressi Kálmán urat, ki a gróf Károlyi család oklevéltárának eddig megjelent kötetivel, mintaszerű jeles kiadvánnyal gazdagította történet-irodalmunkat. E kitétetésre érdemesíti őt ezenkívül, számos értekezésében nyilvánuló komoly iránya is tudományos tevékenységének.

GYÖRGY ALADÁR-t *levelező* tagúl ajánlja **Barsi József** lt. Az idén a M. T. Akadémia II. osztályában, a *levelező* tagok sorában kilencz üres szék lévén betöltendő, e tény felbátorít, hogy tag-

ajánlási joggal ez egyszer én is éljek, oly férfúra irányozván a t. választók figyelmét, kinek országszerte széles körökben ismert jó hangzásu neve maga a legjobb ajánlat. E férfi, György Aladár, jelenleg az országos m. k. statisztikai hivatal beltagja s az egyház- és tanügyi szakosztálynak vezetője. Az élő nemzedék előtt ennyi szó is elég lehetne; de mivel a tagajánlások az «Értesítő»-ben az utókorra is átszállnak, legyen szabad még néhány szót ide írnom. Hat évig (1882—1888) a most említett hivatalban és szakosztályban egy szobában fűztük az egyház- és tanügyi statisztikát az Évkönyv számára. E füzetek György Aladár behatása alatt szemlélatomást és kézzelfoghatólag öregbedtek tartalomban. E hat év alatt bő alkalmam volt ajánlottam jellemét, szellemi képességeit, sokoldalú képzettségét, nyelvekben való jártasságát, főleg munkaerejét és munkaszeretetét és a hazafiság amaz olthatatlan parázsát, mely nem füstöl, nem lobog, hanem lelkesít és nemes, közbasznu tettekre hevíti keblét, megismerni és nagyra becsülni. Mint holdogult Hunfalvy Jánosnak, kinek emlékét Keleti Károly tagtársunk oly remekül és a megszólalásig híven örökítette meg az Akadémiátan mult évi decz. 16-án felolvasott beszédében, György Aladár is beutazta Európa nagy részét, a sebb tájakat és hazánk összes vidékeit gyalog; s így midőn Hellwald Frigyes nagy földrajzi munkájának, «A föld és népei» átdolgozása magyar nyelvre került napirendre, melyet előszóval maga Hunfalvy János vezetett be irodalmunkba, ajánlottamnak jutott osztályrészüül a III. kötet «Európa». (VIII és 656 lap.) Ezt követte a Méhnernél folyton megújuló kiadásokban megjelenő «Általános Atlasz népiskolai használatra», mely széltiben közkézen forog. Az 1885-ik évi közkiállítás alkalmával megírta az orsz. m. k. statisztikai hivatal első 18 évének történetét, mely magyar és francia nyelven jelent meg. Erre megcsinálta az úttörő, e nemben első munkát: «Magyarország köz- és magán-könyvtárainak» statisztikáját bő commentárral, az 1885-ik évi állapot szerint. Ujabbán elkészítette Ballagi Mór társaságában, az Akadémia megbízásából és kiadásában a «Kereskedelmi Szótár» magyar-német és német-magyar részét, két kötetben. Szerkeszti évek óta a Tanítók Zsebnaptárát. Ajánlottam, mint irodalmi, tudományos és a társadalom, főleg humanisticus téreinken sok üdvös eszme megpendítője, sok józan elv elhíntője, sok közbasznu törekvés megindítója és elősegítője, magára vont a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr figyelmét is, ki a Budapesti Közlönyben (1890. 16. sz.) György Aladárnak «a kisdenevelési kiállítás szervezése és a magyar tanítónők otthona alapítása körül tanusított ügybuzgóságáért nyilvánította elismerését». A szerzett érdemek elismerése rendesen buzdítás újabbak után való törekvéssre. E buzdítás leghatásosb, mikor a munkást erőinek teljében éri; gyengül ha késik; kárba vész, ha elkéssett.

KIRÁLY PÁL (előbb König Pál) dévai főreáliskolai r. tanárt levelező tagúl ajánlja **Pulszky Ferencz** tt. Irodalmi tevékenységét az újabb kor történetére vonatkozó tanulmányokkal kezdé. Első essayi a Bodnár Zsigmond által szerkesztett «Havi Szemlé»-ben jelentek meg; ezek közül kiválóbbak: A socialismus keleten. Szerbia és Törökország a XIX. században. Metternich. Utóbbi tanulmánya Metternich cancellár emlékiratai alapján keletkezett. E tanulmánya érdekében Párisban a külügyminiszteri levéltárban hosszabb ideig kutatót. Kisebb tanulmányait a kolozsvári «Magyar Polgár» című lapban tette közzé; ezek közül jelentékenyebbek: Az 1832-iki bosnyák lázadás. Az 1812-iki orosz-francia háború. A francziák Egyiptomban. A keleti kérdés. Oroszország külviszonyai. Az 1811-iki bankódevalvatió története Hunyadmegyében. Történeti tévedések. Kell-e félnünk az északi támadástól? Mahomet. Ezenkívül számos tárcza és vezércikk. Megalakúlván a «Hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat», annak elnöksége a vármegye területén sűrűn található római nyomok kikutatását egyik főczéljául tűzvé ki, Király Pált több ízben megbizta ezeknek fölkérésével. 1883-ban ő ásatta föl Téglás Gáborral a sarmisegetusai Mithraeumot, s midőn munkájok eredményéről Király Pál jelentést tett, megbízott a leletek szakszerű feldolgozásával. És ő ekkor félbeszakítván a politikai történetre vonatkozó tanulmányait, egészen a római archaeologia és a rómaiak dáciai történetének művelésére adta magát. Ily irányú tanulmányai a következők: Egy Mithriacus Relief (Pulszky Album). Studnitzka Ferencznek az Archaeologisch. Epigr. Mittheilungen aus Oest. Ungarn című folyóiratban, a dévai múzeum mithriacus emlékeiről megjelent cikkének bírálata s helyreigazítása. (Arch. Értesítő 1885.) A sarmisegetusai Mithraeum. (Előleges jelentés az országos régészeti és embertani társulat 1879—80-iki évkönyvében.) A sarmisegetusai Mithraeum (Gróf Kuun Géza bevezetésével) az Archaeologiai közlemények XV kötete. Eme húsz folyóívre terjedő munkáról a M. T. Akademia archaeologiai bizottsága nagy kitüntetéssel nyilatkozott, és ez ismétlődött az 1887-iki közgyűlés jelentésében is. «Le Mithraeum de Sarmisegetusa» cízzel jelent meg a fentebbi munkának történeti és vallástörténeti része rövid archaeologiai foglaltal a római Revue International 1887. májusi és júliusi füzeteiben, melynek alapján Dr. Maionica terjedelmes és nagy kitüntetéssel írt bírálatot és ismertetést közölt a «Giornale della Societa Asiatica Italiana» I. kötetében «Il. Mithrae Transilvano» cízzel. A Daciai collegiumok (A hunyadmegyei tört. és rég. társulat I. évkönyve.) Keleti Istenségek Sarmisegetusában (ugyanannak V. évkönyvében). Dák fegyverek és várak Traján oszlopán (Erdélyi múzeum-egylet bölcseleti stb. szakosztálya évkönyveinek IV. kötetében.) «Neue Inschriften aus Dacien» (Téglás Gáborral, az arch. epigr. Mittheilungen aus Oest. Ungarn 1887-iki évfolyamában.) Marcus Ulpius Traianus dák háborúi (a «Századok» 1888-iki évfolyamában.) Ujabb adalékok Dacia fölrat-

tárához (Téglás Gáborral, az erdélyi múzeum-egylet bölcsészeti stb. szakosztály kiadványainak 1889-iki évfolyamában. Apulum (Az alsó-fehérmegyei tört. és rég. társulat évkönyvének II. kötetében, 5 iv.) «Az imádság története» (Gróf Kuun Géza ugyanezen című munkájának bírálatos ismertetése.) Sajtó alatt vannak a következők: Ujabb adalék Mithra cultusához. (Az erdélyi múzeum-egylet bölcsészeti stb. szakosztályának kiadványaiban.) A markomann háború. (Századok). Sarmisegetusa Dacia fővárosának monographiája (20 iv, Athenaeum). Római provinciák (Budapesti Szemle) Parthia és az euphratesi határ (Mommsen, «Römische Geschichte» című munkájának V. kötetéből a IX. fejezet fordítása, több nyomtatott ivre terjedő bevezetéssel: Olcsó könyvtár Franklin-társulat.) A Rákosi Mithraeum (a M. T. Akadémia bizottsága által kiadásra elfogadott) Die Agathyrsen (Ethnologische Mittheilungen.) Die Dacischen Kriege des Kaisers Marcus Ulpius Traianus (Ung. Revue). Jelenleg Apulum monographiáján dolgozik. **UGYANŐ-t** *levelező* tagul ajánlja báró **Nyáry Jenő** tiszt. tag. Írói pályája kezdetén ujabbkori történeti tanulmányokkal foglalkozott. A «hunyadmegyei történelmi és régészeti társulat» megbízásából több rendheli római lelhelyet kutatott fel. Téglás Gáborral együttesen ásatta ki a sarmizegetusai Mithraeumot. Ettől fogva egészen a római archaeológiának szentelte idejét. E részben több kisebb-nagyobb dolgot tett közzé belföldi és külföldi folyóiratokban. Jelenleg is több nagyobb munka megírásával van elfoglalva. Az újabb idők legtehetségesebb régészei közé tartozik.

Dr. MÁRKI SÁNDOR egyetemi m. tanárt, főgymn. rendes tanárt Budapesten, a Történelmi, Földrajzi és az Ethnographiai társulat, a Kárpát-egyesület bpesti osztályának választmányi, a Kölcsey-egyesületnek tiszt. tagját *levelező* tagnak ajánlja **Nagy Iván** rt. Márki a tud. irodalomnak 28 év óta buzgó és fáradhatatlan munkása. Már hét évvel ezelőtt «Dósa György» című munkájaért a T. Akadémia, «Mária király»-néjéért a Kisfaludy-Társaság méltányló és elismerő dicséretében, «Kemény János»-áért pedig a Történelmi-Társulat pályázati jutalmában részesült. Ezeken felül különösen hely- és néprajzi irodalmunkban is jelentékeny érdemeket szerzett. Lankadatlan szorgalma, lelkiismeretes pontossága és józan elfogulatlan munkásságával hivatva van a történeti irodalomnak hasznos és kiváló szolgálatokat tenni, annál inkább, mert értékes és magvas dolgozatait tisztá magyarság és vonzó eleven előadás jellemzik; és hitem szerint: alapos képzettsége és ernyedetlen munkássága zálogai azon jogosult reménynek, hogy a T. Akadémia által megtörténezdett megválasztása erős buzdításul szolgálja arra, hogy tudományos irodalmunknak benne kiváló szorgalmas és hasznos munkását állandósítsa. Magyar tudósnak úgy is alig juthat egyéb jutalom, mint azon méltánylat, melyet a M. Tud. Akadémia tagjával megválasztatás által buzdításul nyújt. Negyedizben emelem

szavamat az ajánlott érdekében, hívva a T. Akadémia bölcsességében, hogy a tudomány érdekében a képzettséget és szorgalmat méltányolanda. Munkáinak lajstroma a tavali Értesítő 92—94. lapján.

NAGY GYULA orsz. alleveáltárnokot *levelező* tagúl ajánlja b. **Radvánszky Béla** tt. Miután Akadémiánknak egyik főfeladata történelmünk kútfőinek kiadását gondozni és azoknak szaporítását előmozdítani, feladata ennél fogva az is, hogy a diplomatikának kiváló munkásait kebelébe fogadja. Ennél fogva a II. osztályba levelező tagúl ajánlom Nagy Gyula urat, az országos levéltár alleveáltárnokát, ki a gróf Sztáray család okleveáltárának eddig megjelent kötetivel hebizonnyította azt, hogy ezen a téren egyik legjobb szakérónk. Feldolgozott művei és számos értekezései hasonló elismerést érdemelnek, de ezek felsorolását mellőzöm, nehogy ajánlásom nagyon is hosszú legyen.

ÓVÁRY LIPÓT-ot, m. kir. országos alleveáltárnokot, a nápolyi Pontaniana Akadémia és a Società di Storia patria tagját, a Történelmi társulat és a Heraldikai társulat választmányi tagját *levelező* tagnak ajánlja **Pulszky Ferencz** t. t. Óváry Lipót tudományos munkássága a következő: Az ötvenes évek derekán, mint a «Déliab» szépirodalmi lap belmunkatársa novellákat irt, melyek 1859-ben «Emlény» czím alatt külön kiadásban is megjelentek. 1859-ben az «Aradi Híradó» szerkesztője. 1860—1876-ig Olaszországban élt, hol mint publicista a nevezetesebb olasz lapokban a magyar ügy népszerűsítése körül működött. Több éven át segédszerkesztője volt az «Italia» hirlapnak, majd szerkesztő-kiadója a «Progresso Nazionale» politikai napilapnak Nápolyban. Jegyzetekkel bővítve s a magyar alkotmány történetével ellátva kiadta 1865-ben Biedermann «Die Repraesentativ-Systeme Europas» című művét olasz nyelven. 1864. tehát 26 év óta, publicisticai s jelen hivatalos működésén kívül szakadatlanul foglalkozik történelmi kutatásokkal, melyek a Magyar Tudományos Akadémia részéről is kellő méltatásban részesültek. 1869—1873-ig mint az Akadémia megbízottja, átkutatta a nápolyi levél- és könyvtárakat s különösen a reánk nézve oly fontos anjoui regestákat, ebbeli közleményeinek egyrésze az «Anjoukori dipl. Emlékekben» látott napvilágot. Önálló művei: III. Pál pápa és Farnese Sándor híbornok diplomatiai levelezései. (1535—1549. Kiadta az Akadémia 1879-ben.) «Okleveáltár Bethlen Gábor diplomáciai öszszeköttetési történetéhez». (Kiadta az Akadémia 1886-ban.) Kisebb tanulmányai: «Nápolyi történelmi kutatások.» «Nápolyi magyar történelmi műemlékek.» «A nagy Lajos és V. Károly francia király közt tervezett szövetség.» «Hazai viszonyaink a mohácsi vész előtt.» «Zsigmond király és az olasz diplomácia» «Bethlen Gábor és Velence.» «A II. Ulászló és Beatrix közti válópör» stb. részint az akadémiai «Értekezések»-ben, részint a «Századok»-ban láttak napvilágot. Történelmi működésén kívül Óváry folytonosan foglalkozik hirlapírással

is, s mint a «Perseveranza», «Nazione», «Pungolo», «Róma» s több más olasz lap budapesti levelezője, jelentékeny szolgálatakat tesz. A nápolyi Pontaniana Tudós Akadémia, mely Itália egyik legrégebbi akadémiaja, Óváryt a történezet terén szerzett kiváló érdemeinek elismerésül választá tagjává 1875-ben. Óváry ez akadémiában több érdekes felolvasást is tartott olasz és latin nyelven. Az olasz kormány szintén a tudomány terén tett fontos szolgálataiért tüntette ki Óváryt az olasz koronarend lovagkeresztjével.

Dr. **ÖREG JÁNOS**-t a bölcsészeti és neveléstani irodalom egyik hivatott művelőjét, a debreczeni ev. ref. főiskola tanárát *levelező* tagúl ajánlja **Zsilinszky Mihály** l. t. A bölcsészetnek aránylag még mindig kevés önálló gondolkodású művelője van irodalmunkban. Öreg János sok tekintetben eredeti felfogást tanúsít, mi által az eltérő gondolkodásúaknak is alkalmat nyújt a nehéz, elvont kérdéseknek minden oldalú kifejtésére. Művei részint önálló művek, részint fordítások. Előadását eleveenség, magyarosság és tárgyának megfelelő komolyság jellemzi. Eddig megjelent műveinek jegyzéke a következő: Neveléstan, írták dr. Kiss Áron és dr. Öreg János. Budapest, 1887. Harmadik kiadás. Gondolkodástan, írta dr. Öreg János. Budapest, 1881. Második kiadás. Tapasztalati lélektan, írta dr. Öreg János. Debreczen. 1887. Második kiadás. Természettan és gazdasági vegytan. Írta dr. Öreg János. Budapest, 1888. Harmadik kiadás. Erkölcsiség szabadakarat nélkül; írta dr. Öreg János, Debreczen. 1887. Értelmi, erkölcsi és testi nevelés. Írta Herbert Spencer; fordították Öreg János és Losonczy László. Nagy-Kőrös, 1875. Római történet az V-ik században. Írta Thierry A., francziából fordította dr. Öreg János, kiadta a M. Tud. Akadémia 1884—8. Négy kötet. Utazás a Napsugáron, írta Lady Brassey, angolból fordította dr. Öreg János, kiadta a magy. k. Földrajzi Társaság 1884. Történelem előtti idők. Írta Lubbock, angolból ford. Öreg J. 1876. A középtanoda ujrászervezéséről. Az állatok szellemi életéről. Mind a kettő megjelent a Havi Szemle 1880. számaiban. A lelki tünemények élettani szempontból. A középiskolák reformjáról. Tudományos vagy irodalmi legyen-e a nevelés? Mind a három megjelent a Középiskolai Szemle című folyóiratban 1882-ben. Értekezés, melyet bölcsészettanári székének elfoglalásakor tartott 1874. Megjelent Székesfehérvárott Szammer Imrénél. A szabad akaratról. Megjelent a Magyar Philos. Szemle 1885. folyamában. Büntetés-e a philosophia? Megjelent a Magy. Phil. Szemle 1889. folyamában. A francia középoktatás és tanárképzésről. Debreczen, 1888. Nyomatott a város könyvnyomdájában. A tanárképzésről. Megjelent az Egyetemes Közoktatásügyi Szemle 1889. folyamában. Nyomorúságos nyelvtanítás. Megjelent az Egyetemes Közoktatásügyi Szemle 1889. És ezentúl sok apróbb értekezés úgy a helyi, mint a fővárosi lapokban.

Dr. **PISZTORY MÓR**-t levelező tagúl ajánlja Keleti Károly rt. Dr. Pisztory Mór pozsonyi jogtanár már több mint 20 év óta működik a tanári pályán és ezen egész idő alatt ernyedetlen buzgalmat fejt ki a nemzetgazdaságtan, statisztika és a vele rokon államtudományok irodalma terén. Nagyobb számú, alább felsorolt irodalmi művei sorából kiemelem nagyobb statisztikai művét, melynek úgy első, valamint teljesen új szövegű második kiadása a szakközlönyök elismerésében részesült. A nemzetgazdaságtan haladásáról írt művével a Léway díjat nyerte el szerző és ezen műve a bírálók ajánlatára az Akadémia kiadásában jelent meg. A múlt évben az Akadémia másod ízben részese néveztetett Léway-jutalomban a német valutarendszerről írt művéért, végre legujabban megjelent Nemzetgazdaságtan című kézikönyvről a szakközlönyök nagy dicsérettel és elismeréssel nyilatkoztak. Pisztoryt érdemei elismeréséül a m. tud. Akadémia nemzetgazdasági bizottsága már korábban kültagjává választá, és ezen bizottság ülésén külön nyomatban is megjelent nagy érdekű tanulmányt mutatott be Pozsonyváros közigazdasági viszonyairól. Mind ezek alapján több irodalmi műveinek jegyzékét ide mellékelve őt a m. tud. Akadémia levelező tagságára érdemesnek tartom és melegen ajánlom. Pisztory úr jelentékenyebb művei, az Értesítő 1884-ik évfolyama 130—131. lapján már közlöttek kivül: A nemzetgazdaságtan haladása és iránya az utolsó 15 év alatt. A magyar tudományos Akadémia által Léway-jutalommal koszorozott pályamunka 1887. kiadja a magyar tudományos Akadémia. 400 lap. Az aranyvaluta behozatala Németországban. Léway-díjjal koszorúzott pályamű. Kéziratb. Nemzetgazdaságtan, tekintettel az államháztartásra és hazai viszonyainkra. Pozsony—Budapest. 8-ad rétt 376 l. Emlékbeszéd Szlemenics Pál fölött. Pozsony. 1885 A pozsonyi «Toldy-kör» kiadványa. Pozsony. Közigazdasági, közművelődési és közegészségügyi állapotok ismertetése. 1887. Budapest. Athenaeum. 79 lap. — Akadémiai felolvasás. Az aranyvaluta elmélete és Németország újabb valuta rendszerének következményei. Nemzetg. Szemle. XI. évfolyam, 3. füzet 161—173. lap. A rabszolgaság hajdan és most. Felolvasás. Pozsonyvidéki Lapok 1883. évi 11. évfolyam 146—148. sz. Socialismus és anarchia. Felolvasás. Pozsonyvidéki Lapok 1887. évfolyam 239—242. lap. Megemlékezés dr. Konek Sándorra. «Hon» 1882. évi augusztus 10. sz. Tárzczacikk. A valutakérdés hazánkban. «Kereskedők Évkönyve» 1890. évi k. és mint mutatvány «Magyar Pénzügy.» 1890. évi 10. évf. 4. sz.

Dr. **RÉTHY LÁSZLÓ** a M. N. Múzeum Régiségtárának segédőrt levelező tagúl ajánlja Csontos János lev. tag. Ha a M. T. Akadémia alapszabályai értelmében (15. és 16. §§) a szakképzettség és a magyar nyelven kifejtett tényleges és folytonos tudományos munkásság a magyar tudósnek jogcímet ad arra, hogy a M. T. Akadémia tagjai sorába felvétessék, úgy én levelező tagúl ajánlom dr. Réthy László múzeumi régiségtári segédőr urat, a m. történelmi.

az országos embertani és régészeti, és a m. ethnographiai társulatok igazgató választmányi tagját, továbbá a M. Tud. Akadémia archaeologiai bizottságának kültagját és az «Ethnographia» szerkesztőjét, mint a magyar középkori érmészeti és ethnographiai irodalom genialis művelőjét, ki mint leiró érmész az Árpád-, Anjou- és vegyesházi királyok korabeli érmészetének egyik leg-hivatottabb művelője, mint ethnographus pedig, főleg a magyarok és oláhok származási kérdésében, önálló kutatás alapján oly figyelemre méltó eredményeket ért el, melyek a felfogás eredetiségénél és geniálitásánál fogva, neki a hazai és külföldi szakférfiak méltánylását és elismerését biztosították. Dr. Réthy László egy évtizedhez közel a Nemzeti Múzeum Régészeti osztályának tisztviselője, mint szakember európai színvonalon álló tudós, ki magyar érmészeti kérdésekben tekintély, kit szakmája művelésében hazafias lelkesedés, meleg ügy-szeretet és alapos képzettség vezérelnek, ki hivatalos állásában és irodalmi munkakörében a szaktudomány előbbrevitelén, az anyagi jutalom és előmenetel reménye nélkül, ügyszeretethől fáradozik s kinek megválasztása által a M. Tud. Akadémia «archaeologiai bizottsága», mely dr. Réthyt a «Corpus Nummorum Regni Hungariae Stirpis Arpadianae» című monumentalis vállalat szerkesztésével bízta meg, egy kiváló belmunkatárssal gyarapodnék. Dr. Réthy László irodalmi működését a következő jegyzék tünteti fel: Magyar pénzverő izmaeliták. Arad 1880. (füzet.) Montenuovo hg. magyar éremgyűjteménye Frankfurtban. Arch. Ért. 1882. Kiadatlan magyar érmek a nemz. múzeumban. Arch. Ért. 1886. Die ungarischen Münzen des fürstlich Montenuovo'schen Münzkabinet. Frankfurt. 1886. (füzet.) A Dobóczy-féle oláh éremgyűjtemény. I—II. Arch. Ért. 1887. Vegyes cikkek, régészeti s numismatikaiak. Arch. Ért. 1882—1890. Az akad. archaeologiai bizottsága Réthy Lászlót 1883-ban megbízta, hogy a tervezett «Corpus Nummorum Hungariae» részére a külföldi gyűjteményekben található anyagot írja le, ki ez idő óta a bécsi cs. cab., müncheni, carlsruhei, stuttgarti, berlini, góthai, stettini, kopenhágai, milánói és a londoni British Museum magyar érmeinek leírását eszközölte. Anonymus az erdélyi oláhokról. Arad. 1880. (füzet.) A román királyság czímere és színei. Turul, 1884. Oláh eredetűek-e a Hunyadiak? Turul, 1884. Dácia nemzetiségi viszonyai a rómaiság idején. Arch. társ. Évk. 1886. Az úgynevezett hunn-székely irás. Arch. Ért. 1888. Az oláh nyelv és nemzet megalakulása. Budapest 1887. 8° XV. és 269 l. Ugyanaz (2-ik kiadás) 1890-ben Szabó Ferencz: Történeti föld- és néprajzi könyvtára XX-ik kötetül jelent meg. Hunn-avar-magyar continuitás. Felolv. Tört. Társ. 1888. Románok a magyar társadalomban. Bukaresti magyar képes naptár. 1890. A székelyek s a magyar honfoglalás. Ethnographia. 1890. A svájci bunnok. U. o. Traján-Deczebál tradíciók az oláhoknál. U. o. Számos más történet-néprajzi tanulmány, bírálat folyóiratok s lapokban.

Dr. **SCHNIERER ALADÁR**-t, a budapesti egyetemen a büntetőjog nyilv. rendes tanárát *levelező* tagúl ajánlja: **Wlassics Gyula** I. tag. Kiváló irodalmi munkásságát a T. Akadémia már megérdemlett kitüntetésben részesítette; midőn «A büntettekről és vétségekről szóló magy. büntetőtörvénykönyv magyarázata» című 40 ívre terjedő munkáját a megosztott akadémiai nagy-jutalommal kitüntette (1878—1884). Az ajánlottnak e munkáján kívül különös figyelmet érdemelnek még a következők, melyek bármely külföldi irodalomnak is díszére válnának: «A bűnrészesség tana». Hoffmann Pál «Jog- és államtudományi folyóirat»-ában. 1871. «A büntetőjog általános tanai» 1873. Ugyanannak az 1878: V. és 1879: XL. tcz. alapján átdolgozott második kiadása. 1882. Különösen nagybecsű a legújabb egészen átdolgozott kiadás, mely teljesen a tudomány mai színvonaláról tárgyalja a legbonyolultabb kérdéseket is (megjelent 1888-ban.) A «büntettek és azok büntetési» (Különös rész) 1876. «Bírálatok a magyar büntetőtörvénykönyv tervezetéről» 1876. «Pauler Tivadar emlékezete.»

Dr. **SCHWARCZER OTTÓ**-t *levelező* tagúl ajánlja **Tóth Lőrinc** rt. Dr. Schwarczér Ottó elmegyógyintézeti főorvost s egyetemi tanárt, az elmekörtan s törvényszéki gyógytan európaszerte ismert és nagyrabecsült jelesét, ki e tárgyban számos értekezést s önálló munkát írt, s Krafft-Ebing nagy munkáját «A törvényszéki elmekörtant» magyar átdolgozásban, saját tapasztalataival bővítve közrebocsátván, ez által a m. irodalomnak és különösen a büntető bíróságoknak is, kiknek e munkára folytonos szükségök van, igen értékes szolgálatot tett. «A törvényszéki elmekörtan» e nagy tankönyvén kívül, mely egy monumentális munka nevét érdemli, nyomtatásban, magyar nyelven, megjelent dolgozatai: Törvényszéki elmekörtani levelek. 1887. Az álomról. 1888. A psychoneurosis izgultságai szakának termikus kezeléséről. 1879. Valami az idegességről. 1886. Elmebetegek és hülyék statisztikája. 1887. A szerelem psychológiája. 1888., továbbá számos, igen becses czikk az Orvosi Hetilap, Orvosi Szemle. Gyógyászat szaklapokban. Német nyelvű munkáiról csak annyiban teszék említést, hogy ezekkel a tisztelt szerző Németországon is nagy becsületet és elismerést vívott ki a magyar tudományok. Dr. Schwarczér, mint saját szakjának nem csak itthon, hanem a külföldön is tisztelve ismert kitűnősége, az országos közegészségügyi tanácsnak is tagjául kéretett fel. — Az Akadémia kebelében oly helyet fog betölteni, ha a tagok sorába felvétetik, mely ekkor üresen áll, s melynek fontossága a büntető jogtudomány folytonos fejlődése arányában évről évre növekedik; e szaknak képviselésére pedig senki úgy hívatva nincsen, mint a nagyérdemű tudományának e kitűnő művelője.

SZATHMÁRY GYÖRGY országgyűlési képviselőt *levelező* tagúl ajánlja **Schvarcz Gyula** rendes tag. A Magyar Tudományos Akadémia kezdettől fogva súlyt fektetett a magyar publicisticai irodalomra, a minthogy egyes kiváló publicistáinkat időről időre be is választotta. Annnyival inkább jogosult tehát azon óhajlás, hogy egy oly magyar publicista, a ki több mint húsz év óta tesz valóban jelentékeny szolgálatokat a magyar nemzeti culturpolitikának, ép oly önzetlen mint sikeres működésének méltó jutalmát vegye az Akadémiától, a melynek egyik föladata Alapszabályaink értelmében a magyar irodalom terjesztése is lévén, azok, kik tulajdon publicisticai működésök által ezt az ország idegen ajkú területein úgyszólván úttörőleg lehetővé teszik, méltán tarthatnak számot e kitüntetésre. Egy ilyen publicista Szathmáry György országgyűlési képviselő, a kiben az erdélyrészi magyar nemzeti közművelődési egyletek alakítására irányuló mozgalom tulajdonképeni irodalmi megindítóját tiszteljük, — ő levén az, a ki a «Hunyadi Album» létrehozatala által első ízben rázta föl azon társadalmi elemeinket, a melyek a haza egyik legszebb része magyar eredetű lakóinak tömeges eloláhosodását évtizedek óta néma közönynyel látszottak szemlélni. De a közoktatásügyi politika terén is hasonló irányú nemzeti szellemről áthatott működést fejtett ki a lefolyt húsz év alatt Szathmáry György úgy is, mint a képviselőház közoktatásügyi bizottságának előadója, — és ilyen minőségében többek közt az 1883-diki középiskolai törvényjavaslatnak referense — és úgy is, mint fáradozó, ép annyira alapos tanulmányú mint lelkes publicista. Irodalmi munkálatai kiválóan a hazai népiskolai oktatásügy politikájának korszerű fejlesztését célozzák («Nemzet», «Egyetemes közoktatásügyi Szemle», «Magyar tanítóképző», «Fővárosi Lapok» stb. stb. hasábjain); ezenfölül számos becses tanulmányt tett közzé úgy a közművelődés történelmének, mint a társadalmi politikának köréből. Így többek közt «Az angol munkásosztály helyzetéről», a «Munkáspártok és az általános szavazatjog», «Bosnyákország», «Bulgária» mind a «Budapesti Szemle»-ben jelentek meg. Önálló munkái közül ki kell emelnünk az «Amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság» (Budapest, Ráth Mór, 1882.) címűt, és a «Tanulmányok»-at. (Budapest, Aigner, 1887.) Ennyi érdemmel, ily önzetlenül fáradozó tudományos alaposágú irodalmi és publicisticai működéssel szemben csak arra érezhetem magamat indítatva, hogy Szathmáry Györgyöt, mint közéletünk egyik jelesét és a magyar nemzet szellemi életének egyik jelentékeny munkását, a II-ik osztálynak *levelező* tagúl melegen ajánljam. **UGYANŐ**-t *levelező* tagúl ajánlja **Zsilinszky Mihály** lt. Erre indítja őt a nevezett férfinak az irodalom terén való húsz évi sikeres munkálkodása, tanulmányainak komoly és nemzeti iránya, s főleg a társadalmi terén általa kifejtett kulturmozgalom áldásos volta. Szathmáry György tanulmányainak egy része önálló kötetben jelent meg Aigner Lajos kiadásában Budapesten 1887-ben. E kötet tartalmának száraz jegyzéke

elégge mutatja az eszmekört, melyben Szatmár irói tevékenysége mozog. Szól például «Állami iskoláink elhelyezéséről» (Magyar tanítóképző 1886.) «Az erdélyi részekről közművelődési, néprajzi és közgazdasági szempontból» (Magy. Polgár 1884.) A civilizáció halásáról barbár népekre az ókorban és ma. (Nemzet, 1886.) A munkáspártokról és az általános szavazatjogról Németországban (Budapesti Szemle 1875.) Bosnyákországról (Budap. Sz. 1877.) Bulgáriáról (U. o.) A fényűzés történetéből, tekintettel a magyar viszonyokra (Fővárosi Lapok, 1886.) A történelmi és a keleti kérdés (Hon, 1879.) Az uzsora, a biblia, az egyházjog és a magyar törvények szempontjából. (Fővárosi Lapok, 1879.) Magyarország és a német szövetség (Kölnische Zeitung és Nemzet 1883.) Hasonló irányú cikkei a következők: Népoktatásunk 1886/7-ben. (Egyetemes közokt. Szemle 1889.) Népoktatásunk az erdélyi részekben (Kolozsvar 1889.) Népoktatásunk jelentősége kulturai és nemzeti szempontból (M. Polgár, 1884. és 1885.) Délmagyarország közművelődési, nemzeti és ethnographiai szempontból (1889.) A magyar határmegyék kulturai, társadalmi és nemzeti szempontból. (Nemzet 1886. Főv. L. 1889.) Az angol muukásosztály helyzete (Budap. Sz. 1873.) Az amerikai verseny és a magyar mezőgazdaság, Budapest, Ráth M. kiadása 1882. Helynevek és népfajok (Nemzet, 1887.) Hunfalvy Pál történelmi iskolája (Nemzet, 1886.) Deák F. és a nemzetiségi kérdés (1876.) A keleti háború története (1877.) Az országgyűlés tartama nálunk és a többi parlamentáris államokban (1884.) Fordítások. Az Egyesült-Államok, az önkormányzat és a Caesarismus. Portalistól. Budapest, 1872. Kiadják Légrády testvérek. A művészet, vallás és természet Olaszországban. Castelartól. Budapest. Athenaeum 1874. Európa és a francia forradalom. Sorelltól. Budapest, 1888. Kiadta a magy. tud. Akadémia.

Dr. **SZENDREI JÁNOS**-t, az országos régészeti és ember-tani társulat titkárát *levelező* tagul ajánlja: **Pulszky Ferencz** tt. A múlt évben e helyt összes művei s tevékenysége felsoroltatott. Azok ismétlése szükségtelen. Tavalyi ajánlata óta, a M. Tud. Akadémia Had-történelmi bizottságának kültagjával, a Néprajzi társaság választmányi s a néprajzi múzeumot szervező bizottság tagjával választatott. A lefolyt egy év alatt következő művei jelentek meg: *a*) Nagyobb művek: 1. Catalogue descriptif et illustré de la Collection de Bagues de madame Gustave de Tarnóczy. Avec 300 gravures. Paris. A. Lévy, 1889. LVI és 384 lap. 8-rét. Ismertetve a «Der Sammler» berlini folyóirat 1890. XI. k. 21. számában; A gyűrű történelmi és műtörténelmi szempontból. Budapest, 1890. k. 8r. 36 lap, 5 tábla; Az Orsz. Régészeti és embertani Társulat Évkönyve 1886—88. Budapest, 1889. n. 8r. 127 lap. Szerkesztette. *b*) Értekezések, cikkek: Csoma József régiséggyűjteménye. (II. közl.) Archaeologiai Értesítő. 1889; A lajta-ujfalusi lelet. U. o.; Perényi Imre nádor ingóságai 1497-ben. U. o. A pozsony-széleskúti gyűrű-lelet. U. o. 1890; Szolnok eleste 1552-ben. Hadtör-

ténelmi közlemények. 1889. 125—140. l.; Egy XVII-ik századbeli magyar huszárezredes szerződés. U. o.; Magyar hadi szabályzatok és utasítások a XVII. században. U. o. 285—304 l.; Hadtörténelmi okmánytár. 3 oklevél. U. o.; Az ecsedi vár 1619-ben. U. o. 1890; Régi selyemszövetek gyűjteménye. Művészi Ipar 1889; A Habánok története Magyarországon és a Habán-majolika. 161—176. l. U. o.; Három czímeres nemes levél. Turul. 1889; A kövesdi Boér-család czímere. U. o.; Liptómege őskori telepeiről. Könyvismertetés. Turisták Lapja. 1889; A gyűrűről. Képes Folyóirat. 1888. 22. 23. sz.; A gyűrű. Vasárnapi Ujság 1889. 47., 48., 49. sz. Ez évben fölolvasásokat tartott a Régészeti, Heraldikai és Néprajzi társaságokban, valamint a pozsonyi «Toldi»-körben. A főváros megbízásából a kamara-erdőben fölfedezett románkori egyház alapfalait ásatta ki. **UGYANŐ**-t *levelező* tagúl ajánlja **B. Nyáry Jenő** tt. Dr. Szendrei János, a régészeti és embertani társulat titkára, a műemlékek országos bizottságának beltagja, írt több mint 20 önálló nagyobb történelmi és régészeti munkát és számos hasonló tárgyú kisebb dolgozatot. Munkáinak némelyike feltűnést kellett s a szaktudósok figyelmét magára vonta.

TELESZKY ISTVÁN igazságügyminisztr. államtitkár *levelező* tagúl ajánlja **Tóth Lőrincz** rt. A törvényalkotás a tudományos s egy-szersmind gyakorlati, a nemzet jóllétére legnagyobb befolyással bíró szellemi munkásságnak legmagasztosabb nyilvánulása. Férfiak, kik e téren sikerrel működnek, méltán s első sorban tarthatnak számot a magyar t. Akadémiának, mely a nemzeti élettől és annak szükségéitől magát el nem különözheti, méltányló elismerésére. Ily meggyőződésben ajánlom a M. T. Akadémia II-ik osztályába levelező tagúl hazánkban egyik legkitűnőbb jogtudósát s kodifikátorát Teleszky István, kir. igazságügyminiszteri államtitkár s országgy. képviselő urat, ki attól a naptól fogva, midőn az első magyar jogászgyűlésen nyilatkozatainak alapos tudományossága és szabatossága s ékesszólása által biztos reményre jogosította az őt vezérei közé emelő jogászközöniséget, hogy belőle elsőrangú törvényszerkesztő válik, — nem szűnt meg mai napig lelkesen, erélyesen és nagy sikerrel munkálkodni a közhasznú pályán, melyen általános figyelmet gerjesztve föllépett, s azóta folytonosan, ernyedetlenül haladt előre a cél felé. Az említett téren kivívott elismerés s tisztelet eredménye lett, hogy országgyűlési képviselővé választott s mint ilyen a képviselőház jogügyi bizottságában előkelő szerepet viselt, s hogy széles ismereteit s mély tudományát a törvényalkotás mezején gyakorlatilag is érvényesíthesse, az igazságügyi minisztériumban államtitkárrá neveztetett, hol hivatását még hatályosabban követ-hette. — Nagyterjedelmű kodifikatori munkásságának teremtményei: a m. polgári törvénykönyv javaslatának az örökösödés rendszerét tárgyzó része, s a polgári törvénykezési rendtartás és végrehajtási eljárás reformját magokban foglaló és már törvénynyé lett dolgozatok.

A jogászyűlések tárgyalásain, 1871 óta két évtizeden keresztül, mint előadó, véleményező s tárgyaló és vitakozó szónok folytonosan előkelő részt vett; az 1871-iki gyűlésen azonnal megokolt indítványt terjesztett elő a törvényes örökösödés törvényhozási szabályozása tárgyában s minden e tárgyra vonatkozó vitákban vezérszerepet vitt, s általában az anyagi magánjog rendszerének nagy és nehéz munkájában legelőkelőbb részt vett, előbb mint ügyvéd és képviselő, s későbbben még inkább, mint a kodifikáció élén álló miniszteri államtitkár. Nem mulaszthatom el fölemlíteni, hogy az irói tulajdonjogról szóló törvényjavaslatnak is előadója volt. A jogászyűlés évkönyveiben s a jogi szaklapokban megjelent számos kitünő értekezéseim kívül, melyeket helykimelés tekintetéből fel nem számlállok, következő önálló munkáit nevezem meg: «Örökösödési jogunk törvényhozási szabályozásához.» — A M. T. Akademia által dicséretre méltatott pályamű. 1876. 360 l. örökösödési táblázattal. A m. magánjogi törvénykönyv előadói tervezetének V. rész I. és II. czime. (Az örökösödési jog általános szabályai és a törvényes örökösödés) indokolással. 1881. 91 lap. Észrevételek dr. Hoffmann Pál ált. magánjogi tervezetére Nagyvárad, 1873. 152 lap. Az általa szerkesztett törvényjavaslatok tudományos indokolásai. Mind ezen nyomtatásban is megjelent irodalmi munkái nemcsak kitünő jogtudományi képzettségének, széles és alapos ismereteinek, hanem magasb literátori (irói) képességének is fényes bizonyítványai, melyek igaz és őszinte meggyőződéseim szerint, kötelességemmé tették, hogy a jeles jogtudóst az akadémiai tagok koszorújába leendő felvételére melegen ajánljam.

Dr. **VARGHA GYULAT** levelező tagúl ajánlja **Jekelfalussy József** lt. Vargha Gyula miniszteri titkár, a Kisfaludy-társaság és a Magy. Tud. Akademia nemzetgazdasági és statisztikai bizottságának tagja, hazánkban a statisztikai tudomány egyik alapos és jeles művelője. Vargha munkáit széles közzgazdasági ismeretek, a tények éles megfigyelése és objectív mérlegelése magyaros, szép, világos előadás jellemzik. Nagyobb munkái: Magyarország pénzüzeteti. Budapest, 1885. 28 ív, XIV. színezett graphikai táblázattal. E munka, melyet megjelenésekor a szakemberek mint alapvető művet üdvözöltek, behatóan ismerteti hitelviszonyaink fejlődését s a hazai pénzüzetetek négy évtizedes működését. Ugyancsak Vargha tollából folytak a Láng Lajos szerkesztése alatt megjelent Magyarország statisztikája című nagy forrás-munkának második kötetében a bányászat és kohásatról és az egész közlekedésről s forgalomról szóló fejezetek, több mint 20 ívnyi terjedelemben. A statisztikai és nemzetgazdasági bizottság megbízásából alulírttal együtt szerkeszti, illetőleg írja a Közzgazdasági és statisztikai Évkönyvet, melyből eddig az első évfolyam 1887-ben jelent meg 36 ív, a második 1888-ban 47 ívnyi tartalommal, harmadik évfolyama pedig 40 ívet meghaladó tartalommal most hagyja el a sajtót. Közzgazdasági

és statisztikai tárgyú értekezései részint a Nemzetgazdasági Szemlében, részint a Budapesti Szemlében jelentek meg, az utóbbinak múlt évi folyamában látott napvilágot a Népszámlálásunk és telepítések című értekezése. A Nemzetgazdasági Szemlében megjelent értekezései közül legyen elég megemlíteni a következőket: Poroszország mezőgazdasági igazgatása. Biztosítási statisztikánk kérdéséhez. A magyarországi tűzkárok 1886-ban és a megelőző években. Négy közép-európai állam népesedési mozgalma az utóbbi évtized alatt. A magyarországi hitelintézetek 1887-ben, stb. stb.

WOSINSZKY MÓR, apari plébánost, az arch. bizottság kültagját, a régészeti s embertani társulat választmányi tagját, az ethnographiai társulatban a palaeoethnologiai osztály előadóját *levelező* tagül ajánlja **Pulszky Ferencz** t. t. Wosinszky régészeti tanulmány czéljából beutazta Németországot, Dániát, Svédországot, Bosniát és Herzegovinát, Görögországot, Törökországot, Egyiptomot és Kis-Ázsiát. A régészeti tudomány terén szép hírnevet vívott ki magának a külföldön, így a többi között dr. Rauke I. müncheni egyetemi tanár a «Correspondenz-Blatt»-ban (1889. Nr. 9—12. 79. l.) ezt írja: «Immerhin darf hier nicht unerwähnt bleiben, dass diese Ausgrabungen auf der Schanze von Lengyel unstreitig zu der allerwichtigsten prähistorischen Einzeluntersuchungen gehören, und zwar deswegen weil sie in einer in Ungarn, ja, wir dürfen sagen, in ganz Mittel-Europa sonst nicht beobachteten Reinheit und Unvermischtheit uns ein Bild der Steinzeit hat wieder auferstehen lassen.... továbbá: «Herr Wosinszky hat in einem vortrefflichen Werke» etc. Dr. Much M. a «Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien» XVII. kötetében 192. lapon így ír: Ich will auf dieses neue bedeutende Werk (Das prähistorische Schanzwerk von Lengyel von M. Wosinszky) aufmerksam machen, bedeutend durch den behandelten Gegenstand, der durch Umfang und Gehalt zu weittragenden Aufschlüssen über die urgeschichtlichen Zustände nicht nur von Ungarn, sondern von Mitteleuropa überhaupt berufen ist, und bedeutend durch die Art der Darstellung». Franciaországban a régészeti tudomány egyik tekintélyes művelője Nadaillac marquis az Institut tagja ezt írja: Les fouilles ont été dirigées avec une grande intelligence par M. le curé Wosinszky que ses études et ses voyages en Grèce, en Asie Mineure, en Egypte avaient particulièrement préparé à cette tâche.» (L'Anthropologie Paris 1890. p. 145—149) Friedl E. a berlini múzeum igazgatója ezt írja: Die grössten Verdienste um die Erforschung dieser Höhlenwohnungen hat der katholische Pfarrer Moritz Wosinszky.... Beschrieben ist die Sache in Herrn Wosinszky's illustrirtem trefflichen Werk».... («Protokolle der Generalversammlung des Gesamtvereins der deutschen Geschichts- und Alterthumsvereine zu Metz». Berlin 1890. p. 93. 94.) — Munkáinak tavalyi lajstromához (Értes. 99.) járulnak

még a következők: «Funde und Bestattungsweise in Lengyel.» Az 1889. évi bécsi anthropologiai Congressuson tartott előadás. Megjelent a Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien 1889. XIX. köt. 153—156. — Les Analogies entre les fouilles de Lengyel et celles de la Grèce et de la Asie Mineure». Felolvastatott Párisban a L'Academie des Inscriptions-ban s a párisi anthropologiai társulatban. 1889. — Die Wallburg von Kölesd 3 táblával. Sajtó alatt van s megjelent a «Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien» szakközlönyben. — «Bonyhádvidéki bronzlelet» Megjelent az «Arch. Ért». 1890. februári füzetében 29. 42. lap, 144 ábrával.

A III. OSZTÁLYBA :

Dr. **MARKUSOVSZKY LAJOS** levelező tagot *tiszteleti* tagúl ajánlja **Dr. Than Károly** r. t. Dr. Markusovszky Lajos társorvosi irodalom terén szerzett munkásságának és érdemeinek elismeréséül, valamint további buzdításul a M. Tud. Akadémia már 1863-ik évben levelező tagjává választotta meg. Ezen idő óta a tőle már régebben művelt alapon, mint az «Orvosi Hetilap» szerkesztője, valamint az «Orvosi könyvkiadó Társulat» kezdeményezője és irányadó közreműködője nagy tevékenységet és buzgóságot fejtett ki. Ennek folytán a külföld által is elismert, virágzó újabb orvostudományi irodalmunk megalapítójának főképp őtet kell tekintenünk. Nagyrészt az ő befolyásának tulajdoníthatjuk, hogy irodalmunknak ezen ága sokoldalúlag és helyes irányban fejlődött ki. Ezenfelül az országos közegészségügyi tanácsban, a közegészségi egyesületben, a kir. orvosegyesületben, valamint magán úton, az évek hosszú során át kifejtett buzgó és önzetlen tevékenységének köszönjük, hogy számos, a gyakorlati életre is kiható tudományos czél megvalósult, és nem egy fontos társadalmi feladat helyes megoldása felé közeledik. Legkimagaslóbb és eredményeiben leggazdagabb azon nagyszabású működése, melyet hivatalos állásánál fogva, mint az egyetemi ügyek előadója fejtett ki, a m. kir. Vallás és Közoktatási Minisztériumban. Ebbeli tevékenysége egyik főtenyezője volt annak, hogy azon kitűnő tudományos szakintézetek keletkeztek, melyek egyrészt egyetemeinknek díszéül szolgálnak, másrészt hazánkban a szigorú tudományos bűvázkodást és az észlelésen meg kísérlétezésen alapuló tanítást a szó újabb értelmében lehetővé tették. E tudományos intézetek megannyi központjai lettek az önálló tudományos vizsgálódásnak és egy új tudós nemzedéket létesítettek, mely élénken és sikeresen működik közre, nemzeti kultúránk és tudományunk színvonalának emelésén. Erről fényes tanúságot tesznek az Akadémiának és egyéb társulatoknak kiadványai, valamint az egyes szakfolyóiratok. E nagy eredmények kivívásában

jelentékeny része volt Markusovszky tevékenységének és azon buzgó támogatásának, melylyel az ujonnan felmerült tudományos erők fejlődését mindenkor előmozdította. Nemzeti kulturánknak és különösen hazai tudományunknak emelésére irányzott önzetlen és feláldozó tevékenysége egyébiránt annyira ismeretes, hogy e helyen alig szabad a hosszabb részletezésbe bocsátkoznom annak megokolása végett, mily nagy mértékben felel meg Markusovszky Lajos azon igényeknek, melyeket a tud. Akadémia Alapszabályainak 14. szakasza a tiszteleti tagoktól megkövetel. A felhozott alapon legmelegebben ajánlom megválasztását az Akadémia tiszteleti tagjává. **UGYANŐ-t tiszteleti** tagul ajánlja Dr. **Högyes Endre** rt. 1863-ban választotta lev. taggá az Akadémia azon orvosi írói érdemeiért, hogy 1857-ben az «Orvosi hetilap» megalapításával és fentartásával újra életre keltette az «Orvosi tár»-nak a negyvenes évek végén megszűnté miatt az akkor majdnem teljesen szünetelő magyar orvosi irodalmat. Ő az «Orvosi hetilap»-ot megalapítása óta 32 éven át vezette és központjává tette azt Balogh Kálmán főmunkatársával együtt a magyar önálló orvosi tudományos írói munkálkodásnak. Hatalmas lendületet adott továbbá a magyar orvosi irodalomnak az által is, hogy többek közreműködésével együtt 1863-ban az angol «Sydenham Society» mintájára egy «Magyar Orvosi könyvkiadó társulat»-ot alapított, mely azóta előbb az ő titkársága, jelenleg elnöksége alatt szakadatlanul működik és sikeres s a magyar irodalom egyéb ágainak fejlesztésében is hasznos utánzókra talált a «Természettudományi társulat» «Gazdasági egyesület»-sőt magában az «Akadémia könyvkiadó vállalatában» is. Markusovszky-nak tevékeny része van a hazai orvosi ügyek újabb fejlődésének minden fontosabb mozzanataiban. Része volt a közegészségi törvényjavaslat szerkesztésében és megvitatásában. Az 1885-diki országos kiállítás alkalmával tartott közegészségügyi congressusnak elnöke volt. Nagy tevékenységet fejtett ki továbbá az igen élénken működő és hovatovább nagyobb nagyobb tért hódító «Országos közegészségi egyesület» létrehozásában, melynek jelenleg alelnöke. A magyar orvos-természettudományi cultura érdekében legkihatóbb eredményü mind ezek mellett azon üdvös működése, melyet mint közoktatásügyi miniszteri hivatalnok, előbb mint titkár, majd mint osztály- és miniszteri tanácsos 1867 óta előbb báró Eötvös, később Trefort miniszterek mellett, mint az orvosi, később mint az egyetemi ügyek előadója egyetemi és egyéb felsőbb oktatási intézeteink létesítése körül kifejtett, mely működésében a tudomány igényeinek mindig buzgó pártolója, szószólója és előmozdítója volt, a mely buzgalomnak orvosi és természettudományi intézeteink modern berendezése igen sokat köszönhet. Az Alapszabályok 14. §-a értelmében az ő tiszteleti taggá választása által az Akadémia díszé és java öregbedését méltán várhatja.

Dr. **SCHENZL GUIDÓ**-t, Admont apátját, a M. T. Akadémia rendes tagját *tiszteleti* tagúl ajánlja **Konkoly Miklós** tt. Schenzl Guido érdemei az országban mind a meteorologiai, mind a földmágnességi munkálatairól sokkal ismeretesebbek, hogy sem azokat hosszadalmasan taglalni és tárgyalni kellene. Röviden csak annyit szabadjon megemlíteni, hogy ő volt az, ki a Meteorologiai központi intézetet megteremtette, az Akadémia megbízásából és segélyezésével, az ország több pontján mágnesi megfigyeléseket végzett s e helyek mágnességi állapotát a legnagyobb szorgalommal meghatározta. A tevékeny ember csak akkor lépett vissza a tudományos tevékenységtől, midőn szerzeti kötelessége haza hívta, hogy Admontban az apáti méltóságot viselje, hol azonban mint magántudós nem szünik meg a tudományt is szolgálni.

BÖCKH JÁNOS levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Szabó József** rt. Az Akadémia alapszabályai értelmében az érdemesebb l. tagok közül lévén választandók a rendes tagok, bátor vagyok Böckh János osztálytanácsost, a magyarhoni geológiai intézet igazgatóját, a magyar földtani társulat alelnökét rendes tagúl ajánlani. Böckh János levelező tagúl 1876. jún. 8. választatott meg, és valamint addig kitűnt jeles és buzgó szakmunkásságával, úgy azóta is folyvást jelennek meg tőle a geologia terén eredeti dolgozatok, melyek közül elég legyen itt különösen azokat említeni fel, melyek az Akadémia kiadásában jelentek meg: Adatok a Mecsekhegység és dombvidéke Jura lerakódásának ismertetéséhez. I. Stratigraphiai rész. (Ért. a Term. Tud. Köréből. X. k. 1880.) Ugyanaz. II. Paleontologiai rész. (Ért. a Term. Tud. Köréből. XI. k. 1881.) Kitűnő szakképzettségénél fogva az annyira fontos magyarhoni geológiai intézet igazgatójává neveztetett ki, de azért tényleg részt vesz az eredeti geológiai felvételekben s folyvást nagy tudományos munkásságot fejt ki, melynek eredményei a Földtani Intézet évkönyveiben, valamint a Magyar Földtani Társulat Közönlönyében vannak letéve. Valóban érdekében áll az Akadémiának, hogy egy ily kiváló szellemi erőt erősebben kapcsoljon magához.

ENTZ GÉZA levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Chyzer Kornél** l. t. Entz Géza budapesti műegyetemi tanár, kinek egyik állattani munkájáért az Akadémia a múlt évben a Marczibányi-mellékjutalmat ítélte oda, az egyetemes állattan terén kifejtett kitartó és kiváló munkássága méltó az Akadémia újabb elismerésére; miért is bátor vagyok őt rendes tagúl ajánlani. Azon állattani hús dolgozatán kívül a melyeket Frivaldszky János 1883-ban, midőn őt lev. tagúl ajánlá, (lásd 1883-iki Akad. Értesítő 85—86 lap) a következő természettudományi s különösen állattani értekezéseit és nagyobb munkáit hozom fel ajánlatom támogatásául: Budapest virányának két új növénye. A magyar orvosok és term. XII-ik nagygyűlésének munkálatai. 1868. Állat és növény. Természet. 1868. 1. 2. sz. Darwinismus. U. o.

3—5. és 7. sz. Szüznemzés. A m. orv. és term. XIII-ik nagygyűlésének munkálatai. 1869. A kolibrik (képpel). Természet 1869. 3. 4. sz. Mesterséges haltenyésztés. U. o. 5 sz. A szemlingfélék mesterséges tenyésztése. U. o. 9. sz. A vándorsáska (képpel). U. o. 12. sz. A salangaua, *Hirundo esculenta* (képpel). U. o. 1870. 9. sz. Villanyos halak. U. o. 11. sz. A törökök befolyása kulturnövényeinkre. U. o. 12. A fény befolyása a keményítő képződésére. Erdélyi gazda. 1871. 3. sz. Az ehető gombák tápértéke. U. o. 3. sz. A növények betegségeiről U. o. 14—16. sz. Wagner elkülönülési vagy gyarmatképződési elmélete. Természet. 1872. 7. sz. Az állatok színéről. Természet. 1877. 6. sz. Támadás, védelem és dacz az állatországhban. Kolosvári orv. term. értesítő 1879. IV. A véglények kikészítésének s állandó eltartásának módja. Természet. Közlöny 1882. XIII. Methode zur Anfertigung von Dauerpräparaten mikroskopischer Organismen. Zoologischer Anzeiger Leipzig 1882. IV. A *Mus Rattus L.* erdélyi előfordulása. Kolosv. orv. term. értesítő 1882. VII. A *Telephorus fuscus* álczája, «hófereg-rovarnő.» U. o. A durványos szervekről U. o. VIII. Das Consortialverhältniss von Algen und Thieren. Biologisches Centralblatt. Erlangen 1883. II. Beiträge zur Kenntniss der Infusorien. 1 táblával. Zeitschrift für wiss. Zoologie. Leipzig 1883. XXXVIII. A nápolyi öböl csillószőrös azalékállatkái. Kolosv. orv. term. Ért. VIII. 1884. Darwin «The Descent of Man» című munkája 2-ik kötetének fordítása. Kiadta a term. társulat könyvkiadó vállalata. 1884. Alak s élettani tanulmányok a véglények köréből I. rész. 1885. kiadta a Természet. társulat. Ueber Infusorien des Golfes von Neapel. 6 tábl. Mittheilungen aus den zool. Station zu Neapel. V. Leipzig. 1885. Zur Tintinnoden-Literatur. Zoologischer Anzeiger. VIII. Nro. 190. Leipzig. Zur näheren Kenntniss der Tintinnoden. Két táblával. Mittheilungen aus der zool. Station zu Neapel 1885. VI. Leipzig. Adatok egy hazai csőzöpök — *Atypus piceus* Sulzer — fontosabb ismeretéhez. 3 táblával. Rovartani lapok 1886. II. Az állati véglényekről. Természet. Közlöny 1886. XVIII. Az erdélyi sósvizekben élő *Artemiákról*. 1 táblával. Kolosv. orv. term. Értesítő 1886. XI. 2. Tanulmányok a véglények köréből. I. A véglények ismeretének fejlődése. Történeti és kritikai átpillantás. A k. m. természett. társulat megbízásából. 1888. Ugyanez németül. Fordította Rózsahegy Aladár. U. o. Adatok Erdély herpetológiájához. 1 táblával. Kolosv. orv. term. Értesítő. 1888. A fejsigolya-elmélet régebbi és mai állása. Pótfüzetek a természett. közlönyhöz. 1888. II. füz. Tanulmány az *Amoeba verrucosáról* Ehr. különös tekintettel finomabb szerkezetére. Akad. székfoglaló értekezés. 1888. Szerkesztette éveken keresztül a kolosvári orvos-természettudományi Értesítő népszerű szakát. Jelenleg sorozatos előadásokat tart a természettudományi társulat ismeretterjesztő estélyein «Az állatvilág háztartásáról», mely műve legközelebb ezen társulat könyvkiadó vállalatában megjelenve, hivatva lesz a magyar közönséget az állatvilág legérdekesebb jelenségeivel megismertetni.

HORVÁTH GÉZA levelező tagot *rendes* tagul ajánlja **Frivaldszky János** rt. Dr. Horváth Géza urat, a m. k. állami rovar-tani állomás főnökét, európszerte ismert jeles Hemipterológót, *rendes* tagul ismételve s nagyon melegen ajánlom. Dr. Horváth Géza munkássága a rovartan terén főleg két irányban nyilvánul, melyek közül az egyik elméleti, a másik pedig inkább gyakorlati. Szorosabb értelemben vett szakmáját a Hemipterák tanulmányozása képezi s e téren ez idő szerint nemcsak nálunk, hanem külföldön is egyike a legelső szaktekintélyeknek. Valamely tudósnek értékét és érdemeit legilletékesebben bizonyára azok a szakemberek ítélik meg, a kik ugyanazon szakmát művelik. Hogy Horváth tudományos érdemeit saját szak-társai európszerte mennyire méltányolják, eléggé kitűnik abból is, hogy oly jeles hemipterológusok, mint Bergroth, Distant, Jakowleff, Fr. Löw, Montandon, Puton, Reuter, Edw. Saunders, Scott és Signoret számos új fajt neveztek el az ő nevére és tiszteletére; sőt a finn Reuter még egy új nemet is állított fel Horvathia név alatt, melynek képviselője a pyrenei hegyekben és a Keleti-Kárpátokban él. A Hemipterák tanulmányozása mellett folyvást tevékenyen működik a gazdasági rovartan terén, tehát gyakorlati irányban is. E részben kifejtett buzgalmának köszönhető, hogy a mező- és erdőgazdaságra kártékony rovarok most már a kormány részéről is nagyobb figyelemben részesíttetnek, és hogy azoknak szakszerű megfigyelése és irtása céljából a földmívelési minisztériumban legujabban egy állami rovar-tani állomás állíttatott fel. Ez az állomás, melynek élén dr. Horváth áll és mely az eddigi országos phylloxera kísérleti állomásból fejlődött ki, minden-estre hasznos szolgálatokat fog tenni, hazánk mező- és erdőgazdaságának. Ilyen rovar-tani állomás egész Európában csak Olaszországban van. A múlt évben tett ajánlásomban 78 kisebb-nagyobb becses, szakmájába vágó dolgot mutattam ki, melyek tőle 1877-ik évtől, vagyis levelező taggá megválasztása óta, jelentek meg; azóta még a következőket jegyzem fel: Paprikában élő rovarok. (Természettud. Közlöny. 1888.) Uebersicht der europäischen Cymus-Arten. (Wien. entom. Zeitung. 1888.) A dohány mozaik betegsége. (Természettud. Közlöny 1889.) Analecta ad cognitionem Heteropterorum Himalayensium. (Természetr. Füzetek. 1889.) Papirosból építő hangyák (Természettud. Közlöny. 1889. két ábrával.) A szénkéneg helyes adagolásáról (Borászati Lapok. 1889.) Beitrag zur Hemipteren Fauna von Turkumenien. (Wien. entom. Zeit. 1889.) Essai monographique sur le genre Trigonosoma. (Revue d'Entomol. 1889.) A rovarok okozta károk a gazdaságban. (Természettud. Közlöny. 1889.) Notes synonymiques et géographiques sur les Hemiptères paléarctiques. (Revue d'Entomologie 1889.) A phylloxera-ügy jelen állása. (Egyetértés 1889.) A permetező készülékek a kertészet szolgálatában. (Természettud. Közlöny. 1890. 6 képpel.) E kiválóan sikeres és eredményes, a külföldi szaktudósok által is elismert, specialis és gyakorlati tevékenységét tekintetbe véve, dr.

Horváth Géza urat ismételten rendes tagúl ajánlani bátorodom. **UGYANŐ**-t *rendes* tagúl ajánlja **Chyzer Kornél** l. t. A Hemipterologia terén három tekintélyt ismer a mai kor; ezek: Reuter, Puton és Horváth Géza. Utóbbit, kinek eredményes tevékenysége a III-ik osztály előtt eléggé ismeretes, van szerencsém rendes tagúl ajánlani. Azon 78, részint tisztán tudományos részint gyakorlati s névszerint gazdasági állattani dolgozatán kívül, melyeket Frivaldszky János múlt évi ajánlata alkalmával az akadémiai Értesítő 102—104 lapjain felsorolt s melyek magyar, latin, francia, olasz, horvát és német nyelven jelentek meg, újabban következő értekezései láttak napvilágot: Paprikában élő rovarok. Természettudományi Közlöny 1888. XX. Uebersicht der europäischen Cymus-Arten. Wiener entomologische Zeitung. 1888. VII. A dohány mozaikbetegsége. Természett. Közlöny 1889. XXI. Analecta ad cognitionem Heteropterorum Himalayensium. Természettrajzi füzetek 1889. XII. Papirosból építő hangyák. Természett. Közlöny 1889. XXI. két ábrával. A szénkéneg helyes adagolásáról. Borászati Lapok 1889. XXI. Beitrag zur Hemipteren-fauna von Turkomanien. Wiener entom. Zeitung 1889. VIII. Essai monographique sur le genre Trigonosoma. Revue d'Entomologie 1889. VIII. A rovarok okozta károk a gazdaságban. Természett. Közlöny 1889. XXI. A Phylloxera-ügy jelen állása. 2 közlemény. Egyetértés. 1889. 343 és 344 szám. Notes synonymiques et géographiques sur les Hemiptères faléarctiques. Revue d'Entomologie 1889. VIII. A permetező készülékek a kertészet szolgálatában. Természett. Közl. 1890. febr.

SCHULLER ALAJOS műegyetemi tanárt, a III. osztály levelező tagját *rendes* tagnak ajánlja **Kruspér István** rt. Schuller tagtársunk, 1880-ban az Akadémia levelező tagjává választatván, fáradhatatlan munkássága, de különösen nagy becsű önálló vizsgálódásai által nem csak a hazánkbeli, hanem a külföldi tudósok közt is számot tevő s a tudomány fejlesztésében szerencsés kezű férfiúnak mutatta magát; kitől az Akadémia még számos kutatásokat és szép eredményeket várhat. 1880 óta az Akadémia kiadványaiban megjelent dolgozatai ezek: Hőmennyiségmérések. (Term. tud. Ért. XII.) Önműködő higany-légszivattyú (Term. tud. Ért. XIV.) A víznek képződési melegéről. (U. o. XVII.) A hidrogén-hyperoxyd képződése égés közben. (U. o. XVI.) Párolgatások légüres térben. (Math. és Term. Ért. I.) Tartós higany-contact. (U. o. III.) Az indukált elektromos áram kémiai hatásáról. (U. o. III.) A senarmontit és valentinit kémiai alkotása. (U. o. VI.) Az arzén-sárga illékony módosulásáról. (U. o. VI.)

WARTHA VINCZE levelező tagot *rendes* tagúl ajánlja **Than Károly** rendes tag. Wartha Vincze régibb tudományos és tanári működésének alapján, már 1873-ban megválasztatott levelező taggá. Azóta közzétett dolgozatai közül a főbbek a tavalyi Értesítő 110-ik

lapján soroltattak el. E dolgozatok azt bizonyítják, hogy Wartha Vincze 17 évvel ezelőtt levelező taggá történt megválasztása óta, tanári és műszaki teendői mellett folytonosan foglalkozott új buvárlatokkal, melyek hazai tudományunknak előbbrevitelét czélozzák. A dolgozatoknak nagyobb része nemcsak tudományos értékű, de arról is tanuskodik, hogy szerzőjük kiváló észlelőképességét és sokoldalú tudományos ismereteit buzgósággal használja fel a buvárlat és gyakorlat feladatainak helyes megoldására. Tanári működése, sikeres közreműködése a műegyetemi intézetek szervezése és berendezése körül, valamint a természettudományok terjesztésében, végre tevékenysége tudományos társulataink kebelében, és a szakmájával összefüggő közgazdasági megadministratív téren általánosan ismeretesek. Hazánk technicali viszonyainak tudományos fejlesztésére kiváló befolyással volt, a mennyiben saját idevágó működésén kívül, az önálló tevékenységre képesített tanítványoknak egész sorát nevelte fel, a kiknek munkálatai részben az Akadémia kiadványaiban jelentek meg. Felhozott kiváló érdemei alapján ismételten van szerencsém Wartha Vincze levelező tagot, rendes tagúl megválasztásra ajánlani.

Dr. **FABINYI REZSŐ-t**, a kolozsvári Ferencz József egyetemen a chemia r. ny. tanárát *levelező* tagúl ajánlja **Lengyel Béla** lt. Ajánlatom megokolásául felsorolom Fabinyi Rezső tudományos munkálatait, a melyekből az ő eddigi tudományos működése megítélhető. A dolgozatok két csoportra oszolnak; az egyik csoport a tudományos kísérleti tanulmányokat, a másik a népszerű előadásokat, smertetések stb. foglalja magában. I. Búvárlatok. A M. Tud. Akadémiában megjelent: Jelentés a capronamid előállításának egy módjáról. Ért. V. k. IV. sz. 1874. Tanulmányok az aldehidek vegyületeiről phenolokkal. Ért. V. k. 1877—78. Az elektromos áram hatása a fémek oldhatóságára. Előleges jelentés. Sajtó alatt 1890. Math. u. Naturw. Berichte aus Ungarn: Mittheilungen aus dem chem. Institut d. k. ung. Universität in Klausenburg. Bd. III. Berichte d. deutsch. chem. Gesellschaft: Über diphenoläthen Bd. XI. 1878. Zeitschrift f. phys. Chemie: Über das Raoult'sche Erstarrungsgesetz Bd. III. Compt. rend. de l'academie d. Sciences: Pile à courant constant, dans laquelle l'electrode attaqué est du charbon (En commun avec M. F. Farkas) T. 106. 1888. Orvos-természettud. Értesítő: Rudabányai aranytartalmú telérközvetek és olvasztott aranygömböknek ásványtani és chemiai vizsgálata. (Dr. Koch Antallal együtt) V. k. 1880. A kolozsvári világító gáz chemiai elemzése. VI. k. 1881. A jegenyei fürdő vizének elemzése. VI. k. 1881. A különböző fémek befolyása inducált áramokra, telephonnal észlelve. VI. k. 1881. Három új előadási kísérlet. X. k. 1885. Néhány új szerves vegyületről. XI. k. 1886. A bácstoroki mészkő. XIV. k. 1889. Vegytani lapok: Kísérletek a cailltetet-féle készülékkel. I. kötet. 188²/₃. Kísérletek a dichinolin synthesisére.

I. kötet. 188 $\frac{2}{3}$. Az eczetsavas aetherek felbomlása magasabb hőmérsékleten. U. o. A talajviz nagymérvű megfertőzésének egy esete. U. o. Aranyérczek törvényszéki chemiai vizsgálata. U. o. A jód hatása nátriumalkoholátra benzolos oldatban. II. k. 1884. Az eczetsavas aetherek felbomlása magasabb hőmérsékleten. U. o. Nagy feszültségű elektromosság lassú kiegyenlítődének hatása bizonyos gázelegyekre. U. o. Tanulmányok elegyek és oldatok forrásáról és gőzfeszélyéről. III. k. 1885. Szerves vegytani tanulmányok. IV. k. 1886. Az asaronról (Gáspár Jánossal együtt). U. o. A vízmentes savak és oxysavak hatása hydrazobenzolra. U. o. Besztercze-Naszódm. Kaolin. V. k. 1887. Állandó elektromos áram a szén oxidálása által. (Farkas Gyulával együtt.) U. o. Az asaronról. U. o. A Raoult-féle methodusok és az asaron és származékainak molecularsúlya. VI. k. 1888. Az olvadás-pont depressiója szénvegyek kettős combinatióinál. U. o. A báctoroki mészkő. VII. k. 1890. A vizaknai sósforrások. U. o. II. Népszerű előadások, ismertetések stb. Acta. reg. scient. Universitatis Claudio. politane. Anni 1879/80. Vegytani törekvések hajdan és most. A kolozsvári m. k. F. J. tud.-egyetem új vegytani intézetei, az 1882-iki berlini egészség- és mentés-ügyi kiállítás alkalmából a vallás és közokt. miniszter megbízása folytán. Bpest, 1882. Egyet. könyvnyomda. A vizről, levegőről, talajról, különös tekintettel Kolozsvár egészségi viszonyaira. Orv.-term. Ért. VII. k. 1882. Vázlatok a chemiából. U. o. XIV. és XV. k. Dumas és Wurtz. Vegyt. lapok. II. K. Kolbe Hermann élete. U. o. III. k. A növényi aljak meghódolása. U. o. IV. Az égés elmélete. U. o. IV. k. Az itt felsoroltakon kívül még 20 olyan dolgozat jelent meg a Vegytani Lapokban, a melyeket a nevezett tanár vezetése mellett a kolozsvári egyetemi chemiai intézetben tanítványai készítettek. A felsorolt dolgozatokból megítélhető, hogy azok szerzője szaktudományának egy ágát sem mellőzte tudományos vizsgálódásaiban. Képviselve van azok között az elméleti, szerves, szervetlen és elemző chemia, sőt képviselve van a chemiai technológia is. Értekezései közül többen különféle nyelven és folyóiratokban jelentek meg s így a legáltalánosabb bírálaton mentek át s azt sikeresen állották ki. Különösen ki kell emelnem Fabinyi Rezsőnek azt az érdemét, hogy tanárrá történt kineveztetése után nem sokára megalapította a «Vegytani Lapok»-at. A ki tudja, hogy valamely szaklap megindítása-kor és annak fentartásában mennyi nehézséggel kell megküzdeni, az méltányolni fogja azt a munkát, a melyet minden anyagi támogatás nélkül és oly kevés erkölcsi támogatással kellett végezni a szerkesztőnek, hogy lapját éveken át fentartsa. Kezdetől fogva nem számíthatott arra, hogy vállalata anyagi hasznot hajtson; sőt ellenkezőleg előre tudhatta, hogy az nemcsak nagy szellemi munkát, hanem áldozatot is fog követelni. Ő azonban mind e nehézségektől nem riadt vissza, mert szolgálatot akart tenni tudományos irodalmunknak. A természetbúvár és író érdemeit a M. Tud. Akadémia van hivatva

elismerni, és ez indított arra, hogy a tek. Akadémiának tisztelettel ajánljam, méltóztassék dr. Fabinyi Rezső, kolozsvári egyetemi tanárt levelező tagjai sorába felvenni.

GOTHARD JENŐ csillagászt *levelező* tagúl ajánlja **Báró Podmaniczky Géza** tt. Gothard Jenő, mint ismeretes, a herényi astrophysical és astrophotographiai observatorium alapítója és vezetője. Csillagphotographiái külföldön is teljes elismerésben részesültek; saját anyagi áldozatain szerzett segédeszközeivel valóban bámulatra méltó dolgokat hozott létre. Photographiai úton egy 14-ed nagyságú csillagot fedezett fel a Lyra ködgyűrűjének közepén, melyet akkor a leghatalmasabb távcsövekkel sem lehetett föllelni. Ő volt az első, kinek sikerült hullócsillagokat uszályukkal együtt lephotographálni; ő volt az első, a ki az elektromos szikrát, érzékenyített üveglapon ugratva, különböző alakjaiban lephotographálta sat. Gothard Jenőtől számos csillagászati dolgozat jelent meg a m. tud. Akadémia, a m. Természet-tudományi társulat kiadványaiban és a külföldi szaklapokban. A m. tud. Akadémia Alapszabályainak 16. §. megkívánja, hogy a levelező tagok jeles munkálkodásuk által kitünt magyar tudósok és írók legyenek. Minthogy a föntebbiek szerint Gothard ezek sorába tartozik, bátor vagyok őt a t. Akadémia becses figyelmébe ajánlani.

Dr. KLUG NÁNDOR-t a kolozsvári egyetemen az élettan ny. r. tanárát és az egyetem e. i. rektorát *levelező* tagúl ajánlják **Hőgyes Endre** és **Fodor József** r. tagok. Az Alapszabályok 16. §-a szerint a levelező tagok jeles munkálkodásuk által kitünt magyar tudósok és írók sorából választandók. Klug tanár ezek közül való, úgy irodalmi munkásságának terjedelmére, mint annak belértékére nézve. 1873 óta működik az irodalom terén, mely idő óta a hazai élettani szakirodalmat számos önálló buvárlatokon alapuló, kisebb-nagyobb közleményekkel gazdagította, melyek nagyobbrészt a külföldi sajtóban is napvilágot láttak és kellő figyelemben részesültek. Régibb munkáinak jegyzéke és rövid tartalma az Ért. XIX. évf. 128—131. lapján olvasható. Újabb munkái a következők: Összehasonlító élettani adatok a pankreas emésztés ismeretéhez. Orv. természett. Értesítő. 1886. E vizsgálatok alatt a pankreas zsíremésztő képessége először határozottatott meg pontosan, a vizsgálatok az ember, kutya, disznó és marha pankreas emésztésére terjedtek ki. Az ember testhőmérsékéről. (Népszerű előadás.) Orv. természett. Értesítő 1887. Az emberélettan tankönyve I. II. r. Budapest 1888. Orvosi oktatásügyünk. Rectori beszéd. Megjelent az Orvosi Hetilapban és az Acta reg. scient. universitatis Claudiopolitanae Francisco Josephinae anni 1889—90-ben. Klug tanár érdemeit a hazai élettani tudomány fejlesztése és előbbvitele körül nem kevésbé emeli az, hogy intézetéből tanítványai részéről magyar és német szakközlönyökben nem kevesebb mint 20 önálló dolgozat látott napvilágot,

továbbá az, hogy két köteles élettani tankönyvével, melyet a budapesti kir. Orvos-egyesület dicsérettel tüntetett ki, jelentékenyen hozzájárult ahhoz, hogy a magyar ifjuság részére e tudomány könnyebben hozzáférhető legyen, végezetre az, hogy épen most rendezett be, egy a legmodernebb tudományos igényeknek megfelelő élettani intézetet, mely vezetőjének irodalmi multjából ítélve, a jövőben is állandó forrása leend a hazai élettani önálló irodalom tovább fejlesztésének.

KISFALUDI LIPTHAY SÁNDOR műegyetemi tanárt *levelező* tagúl ajánlja **Hollán Ernő** tt. — A királyi József-Műegyetemen kifejtett sok évi tudományos munkássága alatt Liphay Sándor két éven át a mérnöki szakosztálynak dékánja, az utolsó három tanévben a műegyetemnek rectora volt, a mellett a szakirodalmi téren is kiváló sikerrel működött. Számos kisebb cikkei s értekezései a napilapokban, továbbá a magyar Mérnök- s Építész-Egylet Közlönyében s a kir. József-Műegyetem kiadványaiban jelentek meg. Önálló nagyobb művei közül, melyekkel a magyar műszaki irodalmat gazdagította: a) 1875-ben «A keskenypályák, mint a mellék-forgalom hivatott eszközei» című pályamunkáját a Magy. Tud. Akadémia dicséretével tüntette ki. Ezenkívül megjelentek: b) 1877-ben «A vasúti fölszerkezetekről», c) 1878-ban «A vasúti üzlet befolyásáról a nyomjelzésre», d) 1881-ben «A vasútak valószínű bevételeinek előzetes meghatározásáról», című munkái. — Jelenleg a magyar Mérnök s Építész-Egylet könyvk. vállalatának megbízásából dolgozik egy nagyobb munkán, «a Vasútépítéstan» címűn, mely a hazai szakirodalomban nevezetes hézagot fog kitölteni és méltán alapvető munkának tekinthető. Ebből megjelent eddig e) 1885-ben az I. kötet, általános rész, f) 1886-ban a II. kötet, a vasúti fölépítmény s a folytatás sajtó alatt van; g) 1879-től 1882-ig, a Magyar Mérnök s Építész-Egylet közlönyét szerkesztette. Jeles tehetségeinek s a magyar tudomány körül szerzett érdemeinek elismeréséül, e jeles tudósunk többféle kitüntetésekben részesült. A magyar Mérnök s Építész-Egylet alelnökévé választá. Kineveztetett továbbá a kereskedelmi minisztériumban fennálló műszaki tanácsnak tiszteleti, továbbá a földművelési minisztériumban újonnan szervezett vizügyi műszaki tanács tagjául. Tekintve végül azt, hogy intézetünk céljainak előmozdítása érdekében kívánatos, hogy körében a tudománynak azon ága is képviselve legyen, melynek Liphay Sándor eddigi tevékenységét kiválóképen szentelé és hogy benne minden bizonynyal jeles munkaerőt fog nyerni, nevezett tanár urat a tek. Akadémiának nagybecsű figyelmébe melegen ajánlom. **UGYANŐ**-t *levelező* tagnak ajánlja **Kruspér István** rt. Egyike ő azon tudományosan művelt mérnököknek, kik a gyakorlati szaktudományok magyar nyelvű felvirágzásában munkálkodnak. Számos értekezésein kívül, melyek részben az Akadémia kebelében is visszhangra találtak, s dicséretet érdemeltek ki, csak azon nagyszabású, részint már

megjelent, részint még munkában levő «Vasútépítéstan» című munkáját kívánom megemlíteni.

PEKÁR IMRÉ-t *levelező* tagúl ajánlja dr. **Wartha Vincze** l. t. Pekár I. legfigyelemre méltóbb munkája «Földünk buzája és lisztje» czímen jelent meg. E munkában a gyakorlat embere, a tudomány segédeszközeivel fölfegyverkezve, kutatja a világ majdnem legfontosabb gazdasági termékének — a buzának — minőségi viszonyait, szemben a talaj kémiai összetételével, szemben a termő hely éghajlatával. Saját eredeti microscopos vizsgálatainak alapján tárgyalja a buzaszem boncz- és szövetanat s eredeti rajzokkal illusztrálja. Megismerteti azután a buza és a liszt vegyi összetételét és végre szemlét tart 179 buza- és 79 lisztfajta felett és bemutatja saját kísérleteinek érdekes eredményeit. Pekár I. neve a külföld előtt is ismeretes, és azt hiszem, hogy nem létezik Európában gőzmalom, a mely termékeit nem a Pekár-féle módszer szerint vizsgálná.

Dr. **SCHMIDT SÁNDOR** nemzeti múzeumi segédőrt és egyetemi magántanárt *levelező* tagnak ajánlják **Semsey Andor** tiszteleti tag, **Szabó József** rendes tag, **Krenner József** rendes tag. Nevezett szaktudós hazánkban az ásványtan egyik legjelesebb művelője, ki e szakma tudományos irodalmát — már 1876 óta — bel- és külföldön megjelent nagybecsű dolgozatokkal gazdagítja. Megválasztásával az Akadémia buzgó munkatársat nyerne, ki minden tekintetben számára válnék. Fontosabb dolgozatainak az Ért. XXIII. 123—124. lapján közlött lajstroma tavaly óta a következőkkel bővült: A szerbiai Cinnober. Földtani Közlöny 17. 1887. 531. Két tábla rajzzal. U. ez Groth's Zeitschrift 13. 1888, 433. Arsenopyrit Szerbiából. A szomolnoki Claudetit kristályairól. A svédországi Beaumontit. Természettudományi Füzetek 11. 1888, 137. Egy tábla rajzzal. U. ez Groth's Zeitschrift 14. 1888, 573. 1889-ben «A Drágakövekről» czímen egy eredeti munkát írt, mely a kir. magyar természettudományi társulat könyvkiadó vállalatában az 1890—1892. évi cyklusban fog megjelenni és ez idő szerint sajtó alatt van.

VÁLYI GYULÁT, a kolozsvári egyetemen a matematika tanárát *levelező* tagnak ajánlja **König Gyula** r. t. Vályi úr számos dolgozatban behizonyította, hogy a matematikai tudományoknak szorgalmas és szakavatott művelője, kinek további működése is bizonyára az Akadémia becsületére fog válni. Vályi úr dolgozatai magyar nyelven majdnem mindannyian az Akadémia által kiadott «Math. és Term.-tud. Ért.»-ben jelentek meg és azért talán nem szükséges azokat itt egyenként felsorolni. Ugyane dolgozatok fordításban különböző német szaklapokban is megjelentek.

AUWERS ARTHUR-t, a berlini Akadémia matematikai és természettudományi osztályának titkárát *külső* tagúl ajánlja **Konkoly Miklós** tt. Auwers, berlini egyetemi rendes tanár, akadémiai csillagász stb. Munkáit itt elősorolni igen hosszas lenne. Az ő kezdeményezésére osztották fel a csillagászok az egész égboltozatot zónákra, s minden zónára vállalkozott egy-egy csillagvizsgáló intézet, s így e század végével egy még nem látott munka készül el, t. i. az egész égboltozat 10-ed nagyságig lévő csillagok pontos lajstromozása, hol is minden egyes csillagnak pontossága fél ívmásodpercen belül lesz. Auwers volt az 1874. és 1882. Venus-átvonulás megfigyelési expedíciók szervezője; maga is tevékeny részt vett bennök, mert 1882-ben a Tűzföldre utazott, hogy ott megfigyeléseket tehessen. Auwers kiváló szakmája a csillagparallaxisok meghatározása, s 1889-ben e végből a Jóreménység fokára utazott, hogy ott megfigyeléseket tehessen. Ezenkívül a háborgási Theoriában is sokat dolgozott, s még a mondottakon kívül igen sok más érdeme van a tudomány körül. Oppolczer elhalálózása óta Akadémiánknak nincs is csillagász *külső* tagja, s Auwers méltó utóda lesz a valóban igen korán elhalt tudósnek.

Dr. **KRONECKER LIPÓT**-ot, a berlini egyetem tanárát *külső* tagnak ajánlja **König Gyula** r. t. A m. t. Akadémia hagyományaihoz híven járna, ha *külső* tagjai sorába iktatja e kiváló tudóst, kinek hosszú idő óta vezérszerepe van a matematikai tudományok művelésében és kinek számosan azok közül — kik hazánkban matematikával foglalkoznak — kiképzésök nem csekély részét köszönik.

AZ AJÁNLATOK ÖSSZESÍTÉSE.

Az I. osztályba levelező tagúl választható kettő; ajánltatik ugyancsak kettő.

A II. osztályba :

- a) Tiszteleti tagúl választható kettő; ajánltatik egy.
- b) Rendes tagúl választható három; ajánltatik négy.
- c) Levelező tagúl választható kilencz; ajánltatik huszonkettő.

A III osztályba :

- a) Tiszteleti tagúl választható kettő; ajánltatik ugyancsak kettő.
  - b) Rendes tagúl választható négy; ajánltatik öt.
  - c) Levelező tagúl választható négy; ajánltatik hét.
  - d) Kültagúl ajánltatik kettő.
-